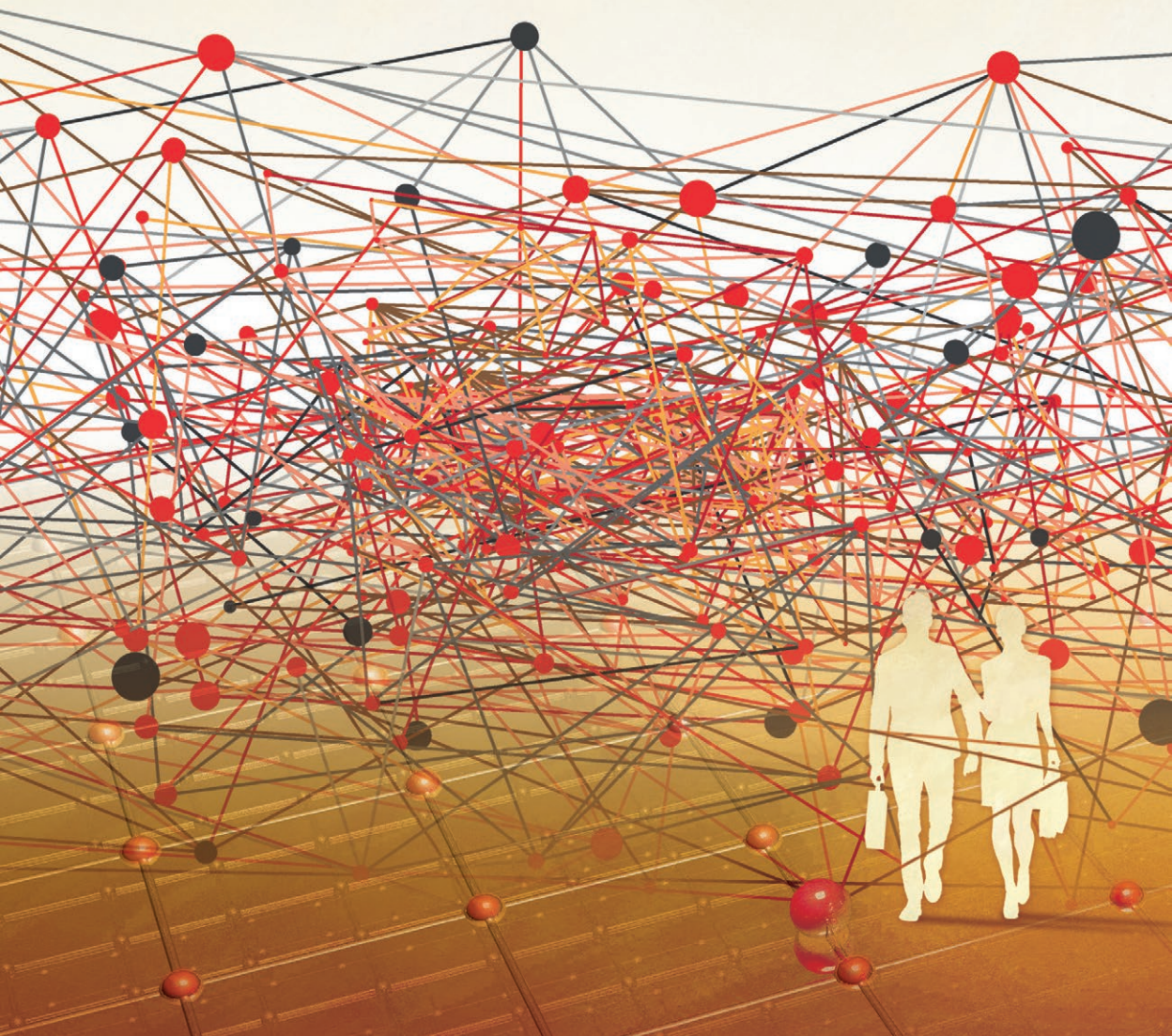


A MUNKA VILÁGA

A 21. SZÁZAD ELEJÉN

Szerkesztette Sebők Marianna



A munka világa a 21. század elején

Foglalkoztatáspolitikai és munkaerőpiaci
kézikönyv

Szerkesztette: Sebők Marianna

SAXUM

A könyv szerzői:

I. rész

1. fejezet: Dr. Krisztián Béla
2. fejezet: Dr. Móri Mariann
3. fejezet: Dr. Móri Mariann
4. fejezet: Szellő János
5. fejezet: Rusinné Dr. Fedor Anita
6. fejezet: Rusinné Dr. Fedor Anita
7. fejezet: Dr. Nemeskéri Zsolt

II. rész

1. fejezet: Szellő János – Dr. Nemeskéri Zsolt
2. fejezet: Szellő János
3. fejezet: Dr. Sebők Marianna
4. fejezet: Szellő János – Dr. Sebők Marianna

A könyvet lektorálták:

Dr. Szretykó György
Dr. Rajcsányi-Molnár Mónika
Dr. Gyökér Irén
Dr. Kenderfi Miklós

Nyelvi lektor

Mészárosné Szentirányi Zita

Könyvajánló

Dr. Munkácsy Ferenc

Előszó (Lectori Salutem!):

Dr. Dobák Miklós

Könyvünk megrendelhető közvetlenül a kiadótól a honlapon (www.saxumkiado.hu),
telefonon (06/1-237-0659) vagy e-mailen (info@saxumkiado.hu).

Minden megrendelésre 20% kedvezményt adunk.

Lectori Salutem!

Nagy örömmel olvastam Sebők Marianna és munkatársai könyvét, ami egyszerre szakkönyv és tankönyv. Szakkönyv olyan értelemben, hogy meg tudja szólítani a magyar vállalati felsővezetőket, és tankönyv, amiből a diákoknak lehet oktatni, akár undergraduális, graduális és postgraduális képzésben. A kötetben mindenki megtalálja a maga legfontosabb üzeneteit.

Az elmúlt években nem került kiadásra aktuális foglalkoztatáspolitikai és munkaerőpiaci folyamatokat áttekintő publikációk sokasága; ezért talán nyugodtan mondhatom, ez a mű hiánypótló. Külön örülök annak, hogy a kötet írói tudományos és nem aktuálpolitikai szempontból közelítik meg a témát. Az a tény, hogy a Szerzők és a Lektorok összesen hét jelentős hazai felsőoktatási intézmény munkatársai, önmagában is alátámasztja a széleskörű megközelítés és feldolgozás igényét.

Számos akcelerátor hatása van a munkának. A tudásalapú társadalom, a tudásalapú gazdaság és a lifelong learning (élethosszig tartó tanulás) mind olyan fogalmak, amelyek egyszerre meghatározzák századunk munkaerőpiaci folyamatait és az azokra adott foglalkoztatáspolitikai válaszokat. A Szerzők integratív módon építik be ezeket a hatásokat a fejezetekbe, így valóban újszerű és modern képet kapunk a munka világáról.

Ami miatt szeretem ezt a könyvet, mert egyszerre tudományos igényű, ugyanakkor gyakorlatias és realisztikus. Külön öröm számomra, hogy a kötet fölveti azokat a kérdéseket, amik a 21. század munkaerőpiacát foglalkoztatják. A Szerzők nem sablonokban gondolkodnak, hanem olyan kérdésekre keresik a választ, hogy vajon tényleg munkaerőhiány lesz-e – avagy – munkaerő fölösleg alakul ki a robotizáció és digitalizáció eredményeként?

Ajánlom e könyvet mindazoknak, akik elgondolkoznak a jövő évtizedek közgazdasági, üzleti fejleményeiről, vagy legalábbis azokról a „sejtésekről”, amelyek ezen fejleményeket meghatározzák (szerintem most inkább csak sejtéseink vannak). Merthogy olyan világban élünk, ahol még a következő tíz év sem kiszámítható. Abban bízom csak, hogy a robotok nem veszik át a szerepünket, hiszen mi találtuk ki őket...

Budapest, 2018. április 15.

Prof. dr. Dobák Miklós

Bevezetés

A kézikönyv elkészítésének célja az elmúlt évszázad foglalkoztatáspolitikai, munkaerőpiaci tapasztalatainak szintetizálása, a hatások és a 21. század új tendenciáinak a bemutatása, a tudásalapú társadalom és gazdaság körülményei között. A kötet két, egymással szorosan összefüggő és egymással oksági kapcsolatban álló részből – a foglalkoztatáspolitikai, illetve a munkaerőpiaci ismeretekből – tevődik össze. A szerzők az új körülmények között kiemelten fontosnak tartották a fogalmi rendszerek elemzését, a korszerű tartalmak megjelenítését.

A könyv első hét fejezete a foglalkoztatáspolitikai ismerteket foglalja magában, amelynek kiinduló pontja a munka, az ember és a társadalom viszonyának jellemzése, jelentőségének vizsgálata és értékorientációja. A munka és az ember kapcsolatát meghatározó társadalmi viszonyok az elmúlt időszakban jelentősen változtak, az ezeket meghatározó folyamatok felgyorsultak, új értékek alakultak ki. A foglalkoztatáspolitikai társadalmi és gazdasági meghatározottságában előtérbe került a gazdasági racionalizmus, változtak a szociális dimenziók, összességében erőteljesebbé vált a szakpolitikák (gazdaság-, oktatás-, szociál- és népesedéspolitika stb.) közötti összhang biztosításának szükséglete.

A foglalkoztatáspolitikai tartalmát tekintve azok a célrendszerek jelennek meg, amelyek magukban foglalják a teljes foglalkoztatás igényét, a foglalkoztatási integrációt, a koordinációt. A foglalkoztatáspolitikai abból indul ki, hogy a munkaügyi folyamatokat döntően a munkaerőpiac határozza meg, de emellé ki kell építeni a feszültségeket kezelni tudó, szociális feladatokat ellátó intézményrendszert, be kell vonni a szociális partnereket, törvényi garanciákat kell biztosítani a munkaadók és munkavállalók számára, létre kell hozni a megfelelő döntési mechanizmust és eszközrendszert. Meghatározó, hogy a foglalkoztatáspolitikai célrendszerében a társadalmi és gazdasági funkcióknak egyaránt meg kell jelenniük. Bemutatjuk azokat a modelleket, amelyek részben vagy egészben meghatározzák a foglalkoztatáspolitikát, ilyenek: a teljes foglalkoztatás szocialista modellje; a foglalkoztatás általános piaci modellje; a teljes foglalkoztatás piaci modellje. A foglalkoztatáspolitikai és a munkaerőpiac közötti kapcsolatrendszer is jelentősen változott, különös tekintettel a válságok hatására. Ezért elsősorban válságkezelés foglalkoztatáspolitikai eszközeinek, eljárásainak, módszereinek a bemutatására törekszünk.

A foglalkoztatáspolitikai nemzetközi szintű megközelítése magában foglalja azoknak a szervezeteknek az ismeretét, amelyek befolyásolják a foglalkoztatáspolitikát, különös tekintettel az ILO és az Európai Unió tevékenységére, az irányelvekre, a jogi keretekre és a stratégiákra (2020-ig). E stratégiák története 1997-re nyúlik vissza, amikor is a tagállamok megállapodtak arról, hogy közös foglalkoztatáspolitikai célkitűzéseket és célértéket dolgoznak ki. A tervek legfőbb célja a munkahelyek számának és a foglalkoztatás színvonalának növelése az Unióban. A folyamatos változások mellett e stratégiák állandó elemei közé tartozik a teljes foglalkoztatás problematikája, a közösségi foglalkoztatási programok generálása, az

esélyegyenlőség, a foglalkoztatás bővítését célzó intézkedések hatásainak vizsgálata, a nemzeti foglalkoztatási tervek kohéziója, illetve szinergiája. A tervek céljai között megtalálható a munkaerő-kereslet fellendítése; a munkaerő-kínálat növelése és a munkaerő készségeinek fokozása; a munkaerőpiacok működésének javítása; a méltányosság garantálása, a szegénység leküzdése, az esélyegyenlőség előmozdítása. A stratégiák ismertetéséhez logikusan kapcsolódik a foglalkoztatáspolitikai európai finanszírozásának és aktivizáló eszközrendszerének bemutatása, különös figyelemmel azon alapelvekre, amelyek ezek működését befolyásolják (koncentráció, programozás, partnerség, szubszidiaritás és adicionalitás).

A foglalkoztatáspolitikával foglalkozó rész befejezéseként Magyarország kerül a vizsgálat középpontjába. Hazánk foglalkoztatáspolitikáját és a társadalmi, gazdasági változások összefüggéseit a rendszerváltástól kezdődően mutatjuk be, történetileg kitérve a foglalkoztatáspolitikai szocialista modelljére, a piaci tendenciák érvényesülésére. Vizsgáljuk a foglalkoztatás szerkezeti változásait, a munkanélküliség kialakulásának okait, a szakpolitikai összefüggéseket, a jogi és az intézményi kereteket.

Fontosnak tartjuk bemutatni azokat a stratégiai változásokat, amelyek napjaink foglalkoztatáspolitikájában is érvényesülnek. Magyarország foglalkoztatáspolitikája négy jól elkülöníthető, mégis oksági kapcsolatban álló szakaszra bontható, ezek: a rendszerváltás előtti időszak; a rendszerváltástól az uniós csatlakozásig terjedő intervallum; a csatlakozástól a 2008. évi gazdasági válságig terjedő etap, valamint a válságtól napjainkig, illetve 2020-ig meghatározott időtartam. Külön szeretnénk kitérni e stratégiák modelljeinek, módszertanának, eszközrendszerének a bemutatására.

A kötet második, munkaerőpiaci ismeretekkel foglalkozó része négy fejezetből áll. Ezek közül az első a munkaerőpiaci társadalmi, gazdasági meghatározottsága fejezet. Itt abból az axiómából indulunk ki, hogy a gazdaság, a munkaerőpiac elsősorban mint termelési tényezőt kezeli és foglalkoztatja a munkaerőt, annak racionális elosztásában és minél hatékonyabb felhasználásában érdekelt. A munkaerőpiac ugyanakkor nem létezik önmagában, nem csak maga határozza meg saját piaci folyamatait. Bár a munkaerő árának megfizetésével, a bérekbe beépítve önmaga is megteremti a munkaerő generációs, kulturális és szakmai újratermelésének feltételeit, de a modern társadalmakban ezek biztosítását már jelentős mértékben a társadalmi/állami szféra határozza meg.

A munkaerőpiaci társadalom-függősége ugyanakkor a társadalom munkaerőpiaci-függőségével párosul, mert a gazdasági szempontok mellett sajátos társadalmi érdekek, szociális szempontok is kötődnek a foglalkoztatáshoz, mint például a munkaerő-kínálat minél magasabb szintű lekötése, a jövedelem színvonala és az élet minősége, a munkaerőpiac által indukált szociális feszültségek megelőzése és feloldása, a létbiztonság megteremtése és megőrzése stb.

A munkaerőpiac a maga gazdasági racionalitása alapján szabályozza a munkaerő felhasználását. A munkaerőpiaci keresletet alapvetően maga a gazdaság (a gazdaság állapota, dinamizmusa, versenyképessége), illetve a gazdaság működését keretek közé szorító szabályozási környezet határozza meg. Másik oldalról pedig az ennek nyomán keletkezett feszültségek

feloldására egy meghatározó mértékig a gazdaságon kívüli mechanizmus-rendszer is szükséges, amelyik – legalábbis meghatározott keretek között – kezelni tudja a munkanélküliség problémáját, a szociális feszültségeket.

A munkaerőpiac számos sajátossággal rendelkezik. Az egyik ilyen, a kereslet-kínálat alakulását sok tényező befolyásolja, többek között a mindenkori gazdasági helyzet, a munkaerő nagysága és alkalmazhatósága, mobilitása, bér-és jövedelemviszonyok. A munkaerő kereslet és kínálat egyensúlyi-egyensúlytalansági állapotát a munkapiac szereplői és a szereplőket vezető célok, cselekvéseiket meghatározó külső tényezők: kényszerek, érdekek és nem utolsósorban különféle, tradíciókra is támaszkodó attitűdök határozzák meg. A kereslet-kínálat egyensúlyának közelítése azt igényli, hogy a munkaerőpiac, az oktatás, szereplői között sokrétű közvetítő mechanizmusok alakuljanak ki.

Mind a foglalkoztatáspolitikának, mind pedig a munkaerőpiacnak visszatérő kérdésköre a rugalmasság és biztonság (flexicurity) megléte. A flexicurity biztosítása, illetve annak hiánya, főleg a 2008-as válság után számos problémát tárt fel. Az európai szociális dimenziók működése megkérdőjeleződött. Ugyanakkor a gazdasági fejlődés mégiscsak igényel egy bizonyos mértékű rugalmasságot és biztonságot. Kézikönyvünkben az európai elvárásokat mutatjuk be a jogi szabályozás, az egész életen át tartó tanulás (lifelong learning), a hatékony aktív munkaerőpiaci eszközök, a korszerű társadalombiztosítási rendszerek és a szociális védelem tekintetében.

A kötetet egy fogalomtár zárja, amely mindkét nagy tartalmi rész – a foglalkoztatáspolitikai és a munkaerőpiaci ismeretek – tárgykörében használt lényegesebb fogalmi meghatározásokat tartalmazza. Ennek szerepeltetését két okból is indokoltnak tartottuk: egyrészt segíti az anyag egyéni feldolgozását, másrészt, amennyiben az Olvasó az egyes fogalom meghatározásoknak utána szeretne olvasni, referenciaként is használható, hiszen minden egyes fogalomhoz forrást is megadtunk.

A bevezetés végén a szerzők köszönetet mondanak mindazoknak, akik segítségükre voltak a kötet végleges anyagának összeállításában. Így szeretnénk kiemelni a kötet szakmai lektorainak (Gyökér Irén, Rajcsányi-Molnár Mónika, Kenderfi Miklós és Szretykó György) valamint nyelvi lektorának (Mészárosné Szentirányi Zita) a munkáját, a Saxum Kiadó és az Alföldi Nyomda munkatársainak szakmai közreműködését. Köszönet illeti Dobák Miklós professzor urat az olvasói beköszöntő megírásáért, és Munkácsy Ferencet az ajánló sorokért.

Könyvünk megírásával elsősorban a felsőoktatási intézmények hallgatói számára szeretnénk volna összefoglalni mindezeket a tudnivalókat. Rajtuk kívül jó szívvel ajánljuk a kötetet a munkaügyi és HR területen dolgozó szakértők figyelmébe, akik velünk együtt élték át és fogják átélni a következő fejezetekben leírt foglalkoztatáspolitikai és munkaerőpiaci változásokat.

Budapest – Debrecen – Pécs, 2018. március 25.

A szerzők

Tartalom

Lectori Salutem!	13
Bevezetés	15

I. RÉSZ

1. fejezet *(Krisztián B.)*

A munka világának jelentősége az ember és a társadalom kapcsolatában	19
1.1. A munka fogalma	19
1.2. A munkafogalom történeti változásai Európában.	24
1.3. A munka jelentősége a 21. század elején	25
1.4. Összegzés	28

2. fejezet *(Móré M.)*

A foglalkoztatáspolitikai helye, szerepe a társadalomban	31
2.1. A foglalkoztatáspolitikai fogalma	31
2.2. A foglalkoztatáspolitikai társadalmi és gazdasági meghatározottsága	35
2.3. A foglalkoztatáspolitikai és a szakpolitikák kapcsolata, összefüggései	41
2.3.1. Oktatáspolitikai és foglalkoztatáspolitikai	42
2.3.2. Szociálpolitikai és foglalkoztatáspolitikai	44
2.3.3. Gazdaságpolitikai és foglalkoztatáspolitikai	46
2.4. Összegzés	48

3. fejezet *(Móré M.)*

A foglalkoztatáspolitikai tartalma	51
3.1. A foglalkoztatáspolitikai alapvető céljai	51
3.2. A foglalkoztatáspolitikai modelljei.	55
3.3. A foglalkoztatáspolitikai szereplői és szintjei.	62
3.3.1. Az állam szerepvállalása	63
3.3.2. Forprofit szféra (gazdálkodó szervezetek, társas vállalkozások, egyéni vállalkozások) szerepvállalása	65
3.3.3. A nonprofit szféra szerepvállalása	67
3.3.4. Szakszervezetek, érdekegyeztető testületek szerepvállalása	68
3.4. A foglalkoztatáspolitikai és a munkaerőpiac kapcsolata	71
3.4.1. Elsődleges, vagy eredeti munkaerőpiac	72
3.4.2. A másodlagos munkaerőpiac	73
3.4.3. Harmadlagos munkaerőpiac (szociális gazdaság)	74
3.5. A foglalkoztatáspolitikai célok elérésének eszköztársa	77

3.5.1. Aktív munkaerőpiaci eszközök	78
3.5.2. Preventív munkaerőpiaci eszközök	80
3.5.3. Passzív munkaerőpiaci eszközök	80
3.6. A foglalkoztatáspolitikai válságkezelési koncepciói	83
3.6.1. Az 1929-es gazdasági válság és hatásai	83
3.6.2. Az 1973-as gazdasági válság és hatásai	85
3.6.3. A globalizáció hatásai	86
3.6.4. A 2008-as gazdasági válság	89
3.7. Összegzés	91

4. fejezet (Szellő J.)

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) helye és szerepe a munka világában	93
4.1. Az ILO jelentősége, működése	95
4.2. A munka világához kapcsolódó legfontosabb egyezmények	97
4.3. Az ILO tevékenységének változásai a globalizáció következtében és participációs szerepe a 21. század elején	105
4.4. Összegzés	110

5. fejezet (R. Fedor A.)

Foglalkoztatáspolitikai stratégiák Európában.	113
5.1. Az integrációs folyamatok kezdete Európában	113
5.1.1. A második világháborút követő integrációs törekvések.	113
5.1.2. Az Európai Unió előfutárai.	114
5.2. Az Európai Gazdasági Közösség foglalkoztatáspolitikája.	116
5.2.1. Római Szerződés	118
5.2.2. Szociális Akcióprogram (1974–1976).	119
5.2.3. Közösségi Charta a Munkavállalók Alapvető Szociális Jogairól	120
5.2.4. Fehér Könyv a szociálpolitikáról.	120
5.2.5. Esseni Csúcs	121
5.3. Európai Szociális Karta – Az Európai Tanács egyik emberi jogi egyezménye	121
5.4. A közösségi szintű foglalkoztatáspolitikai megteremtése	125
5.4.1. Az Európai Foglalkoztatási Stratégia kialakulása, pillérei	126
5.4.2. A Luxemburgi Csúcson elfogadott irányvonalak	126
5.5. Az Európai Foglalkoztatási Stratégia eljárási rendje és a Nemzeti Foglalkoztatási Akciótervek rendszere	128
5.6. Cselekvési prioritások 2000-től Európában (a Lisszaboni Stratégia)	131
5.6.1. Az Európai Foglalkoztatási Stratégia első öt évének eredményei (1998–2002)	132
5.6.2. A 2003–2006 közötti időszak céljai és irányvonalai	134
5.6.3. A lisszaboni folyamat félidős értékelése	136

5.7. Foglalkoztatáspolitikai reformok az Európai Unióban 2008-tól napjainkig .	137
5.7.1. A 2008–2010 időszak foglalkoztatási iránymutatásai	137
5.7.2. A 2010-es célok az adatok tükrében	138
5.8. EURÓPA 2020 – az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája.	143
5.8.1. Az Európa 2020 stratégia foglalkoztatási iránymutatásai	144
5.8.2. Az EURÓPA 2020 foglalkoztatáspolitikájához tartozó részeredmények .	145
5.9. Összegzés	148

6. fejezet (R. Fedor A.)

A foglalkoztatáspolitikai finanszírozása az Európai Unióban 151

6.1. A Strukturális Alapok létrehozása és fejlesztése	151
6.1.1. A kohéziós/regionális politika kedvezményezettjei – a NUTS rendszer	154
6.1.2. A regionális politika eszközei, a strukturális és beruházási alapok	154
6.1.3. A regionális politika alapelvei, céljai	155
6.2. Az Európai Szociális Alap mint a foglalkoztatáspolitikai eszköze	157
6.3. Az Európai Szociális Alap prioritásának változásai	159
6.3.1. A regionális politika célkitűzései a 1994 és 1999 programozási időszakban .	160
6.3.2. A regionális politika célkitűzései a 2000–2006 programozási időszakban .	161
6.3.3. A regionális politika célkitűzései a 2007–2013 programozási időszakban .	163
6.3.4. A regionális politika célkitűzései a 2014–2020 programozási időszakban .	165
6.4. Összegzés	167

7. fejezet (Nemeskéri Zs.)

Foglalkoztatáspolitikai Magyarország 169

7.1. A foglalkoztatáspolitikai és a társadalmi, gazdasági változások összefüggései a rendszerváltás tükrében	169
7.2. A foglalkoztatás szerkezetének változásai Magyarországon	171
7.2.1. A gazdasági szerkezet, illetve a nemzetgazdasági szektorok arányának változásai és hatása a foglalkoztatásra	172
7.2.2. A foglalkoztatottak struktúrájának változásai	174
7.3. A nyílt munkanélküliség kialakulásának okai Magyarországon	175
7.4. A foglalkoztatáspolitikai jogi kereteinek kialakulása és változásai	178
7.4.1. Az 1991. évi IV. törvény megalkotása, jelentősége, hatása az ellátásokra, eszközökre és a támogatásokra	178
7.4.2. A foglalkoztatáspolitikai érdekegyeztetés új rendszerének kialakítása .	179
7.4.3. A foglalkoztatáspolitikai intézményrendszer kiépülése, jellemzői, az eszközrendszer fejlesztése 1999-ig	181
7.5. A magyar foglalkoztatáspolitikai alakulása az Európai Unió csatlakozás előtt.	182
7.5.1. Irányelvek az előcsatlakozási folyamatban	183

7.5.2. Az Európai Tanács ajánlásai a magyar foglalkoztatáspolitikára vonatkozóan.	184
7.6. A magyar foglalkoztatáspolitikai alakulása az Európai Unió csatlakozása után .	185
7.6.1. A foglalkoztatáspolitikai prioritásai, Nemzeti Akcióprogram a Növekedésért és a Foglalkoztatásért (2005–2008)	187
7.6.2. Nemzeti Akcióprogram a Növekedésért és a Foglalkoztatásért (2008–2010)	188
7.6.3. Az állami foglalkoztatási szolgáltatások és eszközök reformja	189
7.6.4. A szociális gazdaság, mint a hazai foglalkoztatáspolitikai egyik meghatározó formája	190
7.7. A magyar foglalkoztatáspolitikai stratégiák változásai 2010-től	192
7.7.1. A 2009. évi válság hatása és kezelése.	192
7.7.2. Fejlesztési tervek, stratégiák 2009-től napjainkig	193
7.7.3. Paradigmaváltás a foglalkoztatáspolitikában	195
7.8. A foglalkoztatáspolitikai és a kapcsolódó oktatáspolitikai és szociálpolitikai stratégiák.	199
7.8.1. A magyar foglalkoztatáspolitikai eszközrendszer, finanszírozása és változásai.	203
7.8.2. Az Európai Unió hazai foglalkoztatáspolitikát elősegítő támogatásai. .	204
7.9. Összegzés	205

II. RÉSZ

1. fejezet (Szellő J. – Nemeskéri Zs.)

A munkaerőpiac társadalmi, gazdasági meghatározottsága.	209
1.1. A munkaerőpiac fogalma, általános jellemzői, szereplői	210
1.1.1. Munkaerőpiaci modellek	211
1.1.2. Munkaerőpiaci rendszerfilozófiák	212
1.1.3. A munkaerőpiaci politika.	215
1.2. A munkaerőpiac társadalmi és gazdasági meghatározottsága	217
1.2.1. Társadalmi meghatározottság.	218
1.2.2. Gazdasági meghatározottság	219
1.3. A munkanélküliség típusai és a munkaerőpiac összefüggései	220
1.4. A munkaerőpiac sajátos ellentmondásai és a jól működő munkaerőpiac jellemzői	222
1.4.1. A munkaerőpiac sajátos ellentmondásai.	222
1.4.2. A viszonylag jól működő munkaerőpiac jellemzői	225
1.5. Rugalmasság/biztonság (flexicurity) a munkaerőpiacon	226
1.6. A munkaerőpiac tagoltsága	228
1.7. A munkaerőpiac szabályozása	230

1.8. Esélyegyenlőség, diszkrimináció a munkaerőpiacon	233
1.8.1. Az esélyegyenlőség alapjai	233
1.8.2. A nők és a férfiak esélyegyenlősége	235
1.9. A munkaerőpiac érdekegyeztetési rendszere, a munkaügyi kapcsolatok . . .	237
1.10. A munkaerőpiaci érdekegyeztetés szervezetei	238
1.10.1. A munkaügyi kapcsolatok sajátosságai	239
1.10.2. Egyéb és specifikus érdekképviseleti szervezetek, foglalkoztatási paktumok	240
1.11. A munkaerőpiaci kereslet–kínálat prognosztizálásának módszerei	241
1.11.1. A munkaerőpiaci előrejelzés modelljei és formái	241
1.11.2. Munkaerőpiaci előrejelzés a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat szervezésében	243
1.12. A munkaerőpiac és a foglalkoztatás adatgyűjtési rendszere, osztályozása .	244
1.12.1. Munkaerő-felmérés	244
1.12.2. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatrendszere	246
1.12.3. Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere (TEÁOR 08)	248
1.12.4. Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere	248
1.13. Összegzés	250

2. fejezet *(Szellő J.)*

A munkaerőpiac európai sajátosságai	253
2.1. A foglalkoztatottság és a munkanélküliség jellemzői Európában	254
2.1.1. A társadalmi, gazdasági fejlettség tendenciái az Európai Unióban . . .	254
2.1.2. A szociális dimenziók rendszere és változásai	256
2.1.3. A foglalkoztatás és a munkanélküliség jellemzői	258
2.2. Munkaerőpiaci politikák, a munkaerőpiac változásai	260
2.2.1. Passzív és aktív eszközök	261
2.3. A globális munkaerőpiac	263
2.4. A munkaerőpiac strukturális sajátosságai és problémái Európában	264
2.5. Az európai munkaerőpiacok változásai	266
2.5.1. Tranzicionális munkaerőpiac (TLM)	267
2.5.2. A virtuális munkaerőpiac	268
2.6. Esélyegyenlőség, munkaerőpiaci hátrányok kezelése	270
2.6.1. Ifjúsági munkanélküliség	270
2.6.2. Nők helyzete	271
2.6.3. Fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű álláskereső . .	273
2.6.4. Idősek foglalkoztatása	274
2.7. Az egész életen át tartó tanulás, mint a 21. század egyik legfontosabb munkaerőpiaci tényezője	275

2.7.1. A tudásalapú társadalom és a munkaerőpiac	276
2.7.2. Életpálya stratégia a jövő munkaerőpiacán	277
2.7.3. Új Európai Készségfejlesztési Program.	280
2.8. Az állami foglalkoztatási szolgálatok helyzete és gyakorlata Európában . .	282
2.8.1. Az állami foglalkoztatási szolgálatok helye és szerepe az Európai Unió tagállamok munkaerőpiaca intézményrendszerében	282
2.8.2. Az állami foglalkoztatási szolgálatok működése Európa egyes országaiban	284
2.8.3. Az állami foglalkoztatási szolgálatok hozzájárulása az EURÓPA 2020 célkitűzéseisehez	286
2.9. Összegzés	290

3. fejezet *(Sebők M.)*

Munkaerő-migráció és az európai munkaerőpiac	293
3.1. A migrációhoz kapcsolható fogalmak, migrációs elméletek	295
3.1.1. Fogalmi rendszer	295
3.1.2. A munkaerő-migráció elmélete, modellek	298
3.1.3. A munkaerő-migráció okai	303
3.2. A munkaerő-migráció jelentősége és politikája Európában a 20. század második felétől	306
3.2.1. Munkaerő-migrációs trendek rövid áttekintése Európában	307
3.2.2. Munkaerő-migrációs politikák az Európai Unióban.	309
3.3. Munkavállalás jogi keretei az Európai Unióban	311
3.3.1. A szabad mozgás és munkavállalás jogának elsődleges jogforrása az Európai Unióban	312
3.3.2. Unió állampolgárokra vonatkozó általános, minden országra érvényes irányelvek	313
3.3.3. Harmadik országbeli állampolgárok munkavállalásának szabályai . . .	314
3.4. Az Európai Foglalkoztatási Szolgálat (EURES).	316
3.5. Összegzés	319

4. fejezet *(Szellő J. – Sebők M.)*

A magyarországi munkaerőpiac jellemzői, rendszere, eszközei	321
4.1. A magyar munkaerőpiac sajátosságai, a munkanélküliség jellemzői	321
4.1.1. A regisztrált álláskeresők helyzete.	324
4.1.2. Munkaerőpiaci prioritások	326
4.2. A magyar munkaerőpiac jogi szabályozottsága, munkaügyi kapcsolatok . .	326
4.2.1. Munka Törvénykönyve és munkaerőpiaci aspektusai	327
4.2.2. Foglalkoztatási Törvény és munkaerőpiaci aspektusai.	328
4.2.3. A munkaügyi kapcsolatok rendszere.	328

4.3. A munkaügyi vita és mediáció	329
4.3.1. A munkaügyi konfliktusok kezelésének jogi keretei	331
4.3.2. A konfliktusok feloldásának módjai	331
4.4. Atipikus foglalkoztatás	332
4.5. A magyar munkaerőpiac intézményrendszere, a Nemzeti Foglalkozási Szolgálat	334
4.5.1. Az intézményrendszer változásai	334
4.5.2. Nemzeti Foglalkozási Szolgálat	336
4.6. A magyar munkaerőpiac támogatásának passzív és aktív eszközrendszere .	337
4.6.1. Passzív eszközök rendszere, munkanélküli ellátások, szociális juttatások	338
4.6.2. Az álláskeresőknek és a munkáltatóknak adható támogatások	340
4.7. A magyar munkaerőpiac szolgáltatási rendszere	346
4.7.1. Álláskeresők számára nyújtható szolgáltatások	346
4.7.2. Munkáltatók számára biztosítható szolgáltatások	349
4.7.3. Munkaközvetítés (munkaerő-közvetítés, kölcsönzés)	350
4.8. A magyar munkaerőpiac és a mobilitás	351
4.8.1. Magyarországról más országba irányuló munkaerő-migráció	352
4.8.2. Magyarországra irányuló munkaerő-mobilitás	353
4.8.3. Belső vándorlás	355
4.8.4. A mobilitást elősegítő eszközrendszer	356
4.9. Pályaorientáció Magyarországon	357
4.9.1. A pályaorientáció szabályozása Magyarországon napjainkban	358
4.9.2. A pályaorientáció stratégiák, szakpolitikai meghatározottságok	358
4.9.3. A pályaorientáció intézményi keretei	359
4.9.4. A pályaorientáció módszerei és eszközei	361
4.10. Kockázati csoportok a munkaerőpiacon	363
4.10.1. Tartósan munkanélküliek	363
4.10.2. Fiatal álláskeresők	365
4.10.3. Nők helyzete a munkaerőpiacon	367
4.10.4. Fogyatékosággal élő és megváltozott munkaképességű emberek	368
4.10.5. Idősödő álláskeresők	370
4.10.6. Cigány nemzetiséghez tartozó emberek munkaerőpiaci aktivitása.	371
4.11. Az egyéni munkaerőpiaci hátrányok kezelésének módszerei Magyarországon	372
4.11.1. A foglalkoztathatóság kérdése és a munkára kész állapot kialakítása	373
4.11.2. A foglalkoztathatóság megállapítása, kompetenciaalapú megközelítése	374
4.12. Munkavédelem, munkabiztonság, foglalkozás-egészségügy	377

4.12.1. A munkavédelem, munkabiztonság jogi keretei és eszkörendszer Magyarországon	378
4.12.2. A foglalkozás-egészségügy jogi keretei és eszkörendszer Magyarországon	379
4.13. Összegzés	381
Fogalomtár	383
Ábrák és táblázatok	407
Irodalomjegyzék	411

Irodalomjegyzék

I. rész

1. A munka világának jelentősége az ember és a társadalom kapcsolatában

- CASTEL, R. 1998: A szociális kérdés alakváltozásai, a bérmunka krónikája. Kávé Kiadó, Budapest, 453 p.
- CSOBA J. – KRÉMER B. 2011: A munka társadalmi meghatározottsága. In: CSOBA J. (szerk): Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok. Debrecen, DE Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, pp. 9-16., 175 p.
- DAHRENDORF E. 1994: A modern társadalmi konfliktus. Budapest, Gondolat Kiadó, 330 p.
- GIDDENS, A. 1995: Szociológia. Budapest, Osiris Kiadó, 771 p.
- HANDY, C. 1985: The Future of Work. Basil Blackwell, Oxford 201 p.
- KRÉMER B. 2009: Bevezetés a szociálpolitikába. Budapest, Napvilág Kiadó, 540 p.
- LIPTÁK K. 2013: A globalizáció hatása a regionális munkaerőpiacokra – kiegyenlítődés vagy leszakadás? PhD-értekezés. Miskolc, ME GK 201 p.
- POLÁNYI K. 1965: Trade and market in the early empires: economics in history and theory. New York, London, Free Press, Colier-Macmillan, 382 p.
- RAHNER, K. – VORGRIMMER, H. 1980: Teológiai kiegészítő. SZIT, Budapest. 1980. 513 p.
- RIMLER J. 1999: A munka jövője. Új fogalmak, feltételek, forgatókönyvek. In: Közgazdasági Szemle (47). 9. sz. pp.772-788.
- SÍK E. 1999: Megközelítések a munka szociológiájához. BKE Közgazdasági Továbbképző Intézete 114 p.
- TAM J. 2013: A gazdaság és a szociális rendszer kölcsönhatásai. http://www.parlament.hu/biz39/isb/tan/a_gazdasag_es_a_szocialis_rendszer.pdf
- TÖRÖK E. 2014: Munka és társadalom: a munka jelentésváltozásai a bérmunkán innen és túl. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem, L'Harmattan, 198 p.

2. A foglalkoztatáspolitikai helye, szerepe a társadalomban

- ANDORKA R. 2006: Bevezetés a szociológiába. Budapest, Osiris Kiadó 594 p.
- ANGYAL Á. 2009: Vállalatok társadalmi felelőssége. Budapest. Kossuth Kiadó 270 p.
- BAGÓ J. 2002: A foglalkoztatáspolitikai nemzetközi normái. In: Esély 2002.4. sz., pp. 18-29.

- BAYER J. – JÁVOR I. – UTASI Á. 2005: Társadalomismeret. Budapest, Dinasztia Tankönyvkiadó, 224 p.
- BECKER, G. S. 1964: Human Capital: a theoretical and ampirical analysis, with special reference to education. National Bireau of Economic Reserarch. New York, Columbia University Press, 412 p.
- BENE Á 2016: A CSR különleges bánásmódja. In: Különleges bánásmód (2). 2016. 1. sz. pp. 27–41.
- CSEHNÉ PAPP I. 2011: Foglalkoztatáspolitikai. Gödöllő, Szent István Egyetem, 77 p.
- CSIGÓ P. 2007: Társadalmi rétegződés és egyenlőtlenségek. In: S. NAGY K. (szerk.): Szociológia közgazdászoknak. Budapest, Typotex Kiadó, 310 p.
- CSOBA J. – KRÉMER B. 2011: A munka társadalmi meghatározottsága. In: CSOBA J. (szerk.): Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok. Debrecen, DE Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, 178 p., pp. 9-15.
- GIDDENS, A. 1995: Szociológia. Budapest, Osiris Kiadó, 771 p.
- HANDY, C. 2015: A második görbe. HVG Kiadó, Budapest, 222 p.
- ILO Tanács Titkársága 2004: Nemzetközi Munkaügyi Szervezet egyes alapidokumentumai. Nemzeti ILO Tanács, Budapest
- KEYNES, J. M. 1965: A foglalkoztatás, a kamat és a pénz általános elmélete. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 430 p.
- KRÉMER B. 2009: Bevezetés a szociálpolitikába. Budapest, Napvilág Kiadó, 540 p.
- KOVÁCS J. 2006: Társadalompolitika, szociálpolitika. Budapest, Agroinform, 267 p.
- LIPTÁK K. 2009: Foglalkoztatáspolitikai Magyarországon, különös tekintettel az időskoriak foglalkoztatására. In: Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek. (6) 1. sz. pp.3–15.
- LÁSZLÓ GY. 2015: A foglalkoztatáspolitikai paradigmáinak működése. In: Munkaügyi Szemle (59) 3. sz. pp. 19–29.
- POGÁNY GY. 1969: Foglalkoztatáspolitikai és munkaerőgazdálkodás. Budapest, Kossuth Kiadó, 388 p.
- POLÓNYI I. 2002: Az oktatás gazdaságtana. Budapest, Osiris Kiadó, 425 p.
- POLÓNYI I. 2008: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatásgazdaság. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 480 p.
- SHULTZ T. W 1983: Beruházás az emberi tőkébe. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
- TARDOS K. 2014: Felelős foglalkoztatás. In: BOGNÁR K. (szerk.): Jót s jól: vállalati felelősségvállalásról kis és középvállalkozásoknak. Országos Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft. Budapest
- TEGZE GY. – HELLER F. – MÁDAY A. – MESZLÉNYI A. – FERENCZY Á. 1908: A társadalom. Budapest, Athenaeum Kiadó, 707 p.

Online elérhető szakirodalmak, hivatkozások

- BORBÉLY T. B. 2006: Foglalkoztatáspolitikai hazánkban és az Európai Unióban. Elérhető: http://www.borbelytiborbors.extra.hu/KOZGAZ/t_060912000a.pdf, Letöltés ideje: 2017. 09.01.
- CSOBA J. 2017: Gondoskodó állam, aktív állam, befektető állam. Elérhető: http://socio.hu/2017/1.http://socio.hu/uploads/files/2017_1/csoba_tan.pdf. Letöltés ideje: 2017. 12. 10.
- EURÓPA 2020: Elérhető: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf, Letöltés ideje: 2017. 11.12.
- EURÓPAI BIZOTTSÁG 2011: A vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó megújult stratégia. Elérhető: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0681&from=EN>, Letöltés ideje: 2017. 10.12.
- European Union 2017: Topics of the European Union. Elérhető: https://europa.eu/european-union/topics_en, Letöltés ideje: 2017. 11. 10.
- Education And Training Monitor 2015: Elérhető: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/publications/monitor15_en.pdf, Letöltés ideje: 2017. 10.15
- Fokozatváltás a felsőoktatásban 2016: Elérhető: <http://www.kormany.hu/download/b/fa/11000/EMMI%20fokozat%C3%A1t%C3%A1s%20fels%C5%91oktat%C3%A1s%20cselekv%C3%A9si%20terv%20Sajt%C3%B3%20%C3%A9s%20Kommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20F%C5%91oszt%C3%A1ly%2020170627.pdf>, Letöltés ideje: 2017.01.01.
- KIRÁLY G. – KÖVES A. – PATAKI Gy. – BALÁZY B. 2012: A fenntartható foglalkoztatáspolitikai alapvonalai. Letöltés helye: http://www.nfft.hu/documents/1238941/1240165/NFFT_mt_11_foglalkoztatapolitika_2012.pdf, Letöltés ideje: 2017. 12. 30.
- Köznevelés fejlesztési stratégia 2014: Elérhető: <http://www.kormany.hu/download/6/fe/20000/K%C3%B6znevel%C3%A9s-fejleszt%C3%A9s.pdf>, Letöltés ideje 2017.09.06.
- LLL Stratégia 2013: Elérhető: <http://www.kormany.hu/download/7/fe/20000/Eg%C3%A9sz%20%C3%A9leten%20%C3%A1t%20tart%C3%B3tanul%C3%A1s.pdf>, Letöltés ideje: 2017. 09.01.
- Magyar Nemzeti Reformprogram 2017: Elérhető: http://kfib.hu/uploads/Nemzeti_Reform_Program_2016.pdf, Letöltés ideje: 2017. 10.15
- Memorandum 2000: Elérhető: <http://www.nefmi.gov.hu/europai-unio-oktatas/egesz-eleten-at-tarto/memorandum-tanulas>, Letöltés ideje: 2017. 09.23.
- MNTFS 2016: Elérhető: http://romagov.kormany.hu/download/6/7f/91000/MNTFS%20nyomonk%C3%B6vet%C3%A9si_jelent%C3%A9s_2016.pdf, Letöltés ideje: 2017. 11.10.
- Oktatás és képzés 2020: Elérhető: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_hu, Letöltés ideje: 2017. 11.13.

3. A foglalkoztatáspolitikai tartalma

- BAGÓ J. 2002: A foglalkoztatáspolitikai nemzetközi normái. In: *Esély* (13) 4. sz. pp. 18–29.
- BARTAL A. – NAGY R. – SEBESTÉNY I. 2011: Tények és lehetőségek, a foglalkoztatás helyzete a magyar nonprofit szektorban. Budapest, Civitalis Egyesület, 192p.
- BEREND T. I. 1987: Válságos évtizedek. A 20. század első fele közép- és kelet-európai történetének interpretációja, Budapest, Gondolat Kiadó, 530 p.
- BEREND T. I. 2008: Európa gazdasága a 20. században. Budapest, MTA Történettudományi Intézet, 339 p.
- CSEHNÉ PAPP I. 2011: Foglalkoztatáspolitikai. Gödöllő, Szent István Egyetem, 110 p.
- CSOBA J. – FREY M. – G. FEKETE É. – LÉVAI M. – SOLTÉSZ A. 2007: Szociális gazdaság kézikönyv. Budapest, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, 236 p.
- CSOBA J. 2010: A tisztességes munka. A teljes foglalkoztatás: a 21. század esélye vagy utópiája? kísérletek a munka társadalmának fenntartására s a jóléti állam alapvető feltételeként definiált teljes foglalkoztatás biztosítására Budapest, L'Harmattan Kiadó, 271 p.
- CSOBA J. – KRÉMER B. 2011: A munka társadalmi meghatározottsága. In: CSOBA J. (szerk): Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok. Debrecen, DE Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, pp. 9–16., 175 p.
- EGEDY T. 2012: A gazdasági válság hatásai városban innen és túl. In: *Területi Statisztika* (15) 4. sz. pp. 335–352.
- ELEK P. – SCHARLE Á. 2010: Válságintézkedések a munkapiacban. In: *Munkaerőpiaci Tükör 2010*. Budapest, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, pp. 74–84., 362 p.
- FARKAS GY. 2000: Kamarák és vállalati érdekképviseletek az integrációs felkészülésben. Budapest, Osiris Kiadó, 134 p.
- FERGE Zs. 1991: Szociálpolitika és társadalom. Budapest, T-Twins Kiadó, 240 p.
- HANDY C. 2016: A második görbe. Gondolatok a társadalom megújításáról. Budapest, HVG Kiadó, 222 p.
- ILO 2004 Foglalkoztatási világgazdasági jelentés vitája 2006: Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 2004. évi Foglalkoztatási Világgazdasági jelentését megalapozó tanulmányok vitája konferencián elhangzott előadások anyagai. Budapest, Nemzeti ILO Tanács
- KÖLLŐ J. 2010: Foglalkoztatás, munkanélküliség és bérek a válság első éveiben. In: *Munkaerőpiaci Tükör 2010*. Budapest, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, pp. 43–77.
- KÁLMÁN J. 2015: A közfoglalkoztatási programok háttere és nemzetközi tapasztalatai. In: *Munkaerőpiaci Tükör 2014*. Budapest, MTA, pp. 42–58.
- KORNAI J. 1993: A szocialista rendszer. Kritikai politikai gazdaságtan. Budapest, HVG Kiadó, 670 p.
- KÓVÁRY GY. (szerk.) 2003: A felzárkózás esélyei. Munkapiaci látóképek a felzárkózás küszöbén. Budapest, MTA, 177 p.
- KRÉMER B. 2009: Bevezetés a szociálpolitikába. Budapest, Napvilág Kiadó, 540 p.
- LÁSZLÓ GY. 2007: Munkaerő-piaci politikák. Pécs, PTE, 375 p.

- LÁSZLÓ GY. 2013: A foglalkoztatáspolitikai célok és eszközök rendszerezése. In: Munkaügyi Szemle (57) 3. sz. pp. 20–31.
- MOLDICZ Cs. 2009: A fejlesztő állam foglalkoztatáspolitikai szerepének megváltozása az OECD országokban. In: CsÁKI Gy. (szerk): A látható kéz. A fejlesztő állam a globalizációban. Budapest, Napvilág Kiadó, 295 p.
- POGÁNY GY. 1969: Foglalkoztatáspolitikai és munkaerő-gazdálkodás. Kossuth Kiadó, Budapest
- POLÓNYI I. 2002: Az oktatás gazdaságtana. Budapest, Osiris Kiadó, 425 p.
- POÓR J. (szerk.) 2007: Rugalmas ösztönzés, rugalmas juttatások. Budapest, Complex Kiadó, 366 p.
- SEMJÉN A. – TÓTH I. J. 2010: A válság hatására tett válaszlépések. In: Munkaerőpiaci Tükör 2010. Budapest, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, pp. 80–84., 362 p.

Online elérhető szakirodalmak, hivatkozások

- A munka törvénykönyve 2012: Elérhető: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200001.TV, Letöltés ideje: 2018. 02. 03.
- ANDRÁSI Z. 1997: Szakmai szervezetek szerepe a gazdaságban, Elérhető: http://edok.lib.uni-corvinus.hu/246/1/Z10_Andr%C3%A1si.pdf, Letöltés ideje: 2018. 02.04.
- A globalizáció előnyünkre fordításáról 2017: Elérhető: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-globalisation_hu.pdf, Letöltés ideje: 2018. 01.20.
- A válság hatása a munkaerőpiacra 2010: Elérhető: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/valsagmunkaeropiacra.pdf>, Letöltés ideje: 2015. 03.26
- BÍRÓ N. – NÁDAS GY. – PRUGBERGER T. – RAB H. – SÍPKA P. 2010: Az aktív és passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök és hatásuk a munkaerő-piaci mutatókra, Elérhető: https://nfsz.munka.hu/Lapok/mkp/fejlesztési/tamop_252/252_1/content/252_merop_aktiv_passziv.pdf, Letöltés ideje: 2018. 02.17.
- Businesseurope 2018: Elérhető: <https://www.businesseurope.eu/mission-and-priorities>, Letöltés ideje: 2018. 02.02
- CARD D. 2010: Elérhető: http://www.nber.org/papers/w16173.pdf?new_window=1, Letöltés ideje: 2013. 11.20
- EB közleményei 1997: Elérhető: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A4-1998-0203+0+DOC+XML+V0//EN#Contentd324578e365>, Letöltés ideje: 2018. 02.05
- Európa 2020: Elérhető: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf, Letöltés ideje: 2017. 11.12.
- EY Global Review 2015: Elérhető: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_Global_review_2015/\\$FILE/EY_Global_review_2015.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_Global_review_2015/$FILE/EY_Global_review_2015.pdf), Letöltés ideje:

- FREY M. 2011: Munkaerő-piaci intézmények és politikák, Elérhető: http://t-modell.uni-miskolc.hu/files/8571/Frey_2011.pdf, Letöltés ideje: 2013. 11.21
- FREY C. B. – OSBORNE A. M. 2013: Elérhető: https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf, Letöltés ideje: 2016. 12.03.
- Hay Group 2017: Elérhető: <http://www.haygroup.com/en/campaigns/the-six-global-megatrends-you-must-be-prepared-for/>, Letöltés ideje: 2017. 12.29.
- JENEI GY. – KUTI É. 2010: Elérhető: http://edok.lib.uni-corvinus.hu/421/1/TM64_Jenei_Kuti.pdf, Letöltés ideje: 2018. 02.05
- KMK 1913: Elérhető: <https://1000ev.hu/index.php?a=3¶m=7217>, Letöltés ideje: 2017. 12.11.
- KKV szerepe a magyar gazdaságban 2017: Elérhető: <http://www.vosz.hu/data/file/2017/09/18/kkv-k-jelenlegi-szerepe-a-magyar-gazdasagban-lukacs-zs-vosz-eln-szept-14.pdf>, Letöltés ideje: 2018. 01.10.
- Munkahelyi képzések 2016: Elérhető: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/mhelykepzések15.pdf>, Letöltés ideje: 2017.03.11.
- A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői 2015: Elérhető: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit15.pdf>, Letöltés ideje: 2017. 04.22.
- LENGYEL L. – FEJES E. 2010: A gazdasági válás és társadalmi következményei, Elérhető: http://penzugyutato.hu/sites/default/files/A%20gazdasagi%20valsag%20es%20tarsadalmi%20kovetkezmenyei-20100312_0.pdf, Letöltés ideje: 2018. 01.07.
- Magyar foglalkoztatáspolitiká 2014–2020: Elérhető: <http://2010-2014.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/foglalkoztataspolitikaert-elelos-allamtitkarsag/hirek/a-2014-2020-kozotti-idoszak-foglalkoztataspolitikai-celu-fejleszteseinek-megalapozasaszakpolitikai-strategia>, Letöltés ideje: 2017.11.04.
- Magyarország alaptörvénye 2011: Elérhető: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV, Letöltés ideje: 2018. 01.07.
- NGTT 2018: Elérhető: <http://ngtt.hu/>, Letöltés ideje: 2018.01.13.
- OECD 2009: Elérhető: <https://www.oecd.org/sti/42983414.pdf>, Letöltés ideje: 2018. 02.05.
- Social Economy And Social Entrepreneurship 2013: Elérhető: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7523>, Letöltés ideje: 2017. 10.16.
- Szociális gazdaság az európai unióban 2007: Elérhető: http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/di_ces96-2007_di_hu.pdf, Letöltés ideje: 2017.12.03.
- UEAPME 2018: Elérhető <http://www.ueapme.com/spip.php?rubrique78>, Letöltés ideje: 2018. 02.04

4. A nemzetközi munkaügyi szervezet (ILO) helye és szerepe a munka világában

- Az ENSZ szervezeteinek rendszere: <http://www.menszt.hu/hu/tudnivalok/az-ensz-szervezeteinek-a-rendszere>. Letöltve: 2018. március 20.
- BLAHÓ A. – PRANDLER Á. 2014: Nemzetközi szervezetek és intézmények. Budapest, Akadémiai Kiadó, 616 p., pp.169–174.
- Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata: Letöltés helye: http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/hng.pdf, Letöltve: 2018. január 9.
- Emberi Jogok Nemzetközi Törvénye: Letöltés helye: <http://hu.humanrights.com/about-us/what-is-united-for-human-rights.html> Letöltve: 2018. január 9.
- ENSZ Fenntartható fejlődési célok: <http://ensz.kormany.hu/a-2030-fenntarthato-fejlodesi-keretrendszer-agenda-2030>, Letöltve: 2018. március 20.
- European Labour Law Network (ELLN) 2013: Regulating the Employment Relationship in Europe: A guide to Recommendation No. 198 Governance and Tripartism Department International Labour Office, Geneva
- HEINERNÉ KECSKÉS A. 1990: A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet normaalkotó tevékenysége. In: Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica, (39) pp. 67–72.,
- ILO Nemzetközi Munkaügyi Hivatala 2004: Multinacionális vállalatokra és szociálpolitikára vonatkozó alapelvek tripartit nyilatkozata: Útmutató. Budapest, International Labour Office, 65 p.
- ILO 2015: ILO Implementation Plan 2030 Agenda for Sustainable Development. CABIN-160421-2-EN.docx
- JOSE A.v. 2002: Organized labour in the 21st century. International Institute for Labour Studies Geneva, 419 p.
- KARDOSNÉ KAPONYI E. 2000: Az emberi jogok nemzetközi védelme. PhD értekezés. Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék, 349 p.
- KISS GY. 2005: Munkajog. Budapest, Osiris Kiadó, 643 p.
- LENTNER Cs. – PARRAGH B. 2016: Érdekegyeztetés, konszenzuskeresés és participáció – új dimenziók, állami attitűdök. In: Pro publico bono – Magyar Közigazgatás, 2. sz., pp. 26–40.
- Magyar ENSZ Társaság 2008: Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Alapokmánya. Magyar nyelven: Budapest; In: UN Monthly Chronicle (2) No.3 pp. 43–44.
- Magyar ENSZ Társaság 2013: Alapvető tények az ENSZ-ről. Budapest, 382 p
- Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmánya, Letöltés helye: <http://archiv.szef.hu/lapok/1839/>. Letöltve: 2018. január 9.
- SIMAI M. 2015: Az ENSZ hetven éve és a jövő. In: Közgazdaság. (10). 2. sz. pp. 5–21.

5. Foglalkoztatáspolitikai stratégiák Európában

- ADLER J. 2011: Kitekintés a hazai foglalkoztatáspolitikára előtt álló kihívásokra az uniós foglalkoztatáspolitikai tükrében. In.: A jövő munkahelyeiért I. kötet. Budapest, Hétfő Kiadó, 210 p., pp. 5–31.
- BLAHÓ A. (szerk.) 2004: Európai integrációs alapismeretek. Budapest, Aula Kiadó. 705 p., pp. 411–456.
- BORBÉLY-PECZE T. 2014: Az Európai Foglalkoztatási Stratégia integrációja az Európa 2020 stratégiába. In: Munkaügyi Szemle (58) 2. sz. pp.18–29.
- BOSNYÁK I. 2017: A kohéziós politika szociális dimenziójának eredményei, különös tekintettel Magyarországra, kézirat
- EGYED M. – GYULAVÁRI T. 1998: Az Európai Közösség szociálpolitikája a kezdetektől a Maastrichti Szerződésig, Budapest, Ifjúsági és Sportminisztérium (ISM), 75 p. (Európai tükrök: műhelytanulmányok, ISSN 1416-7484; 44.)
- FREY M. 2004: Az Európai Unió Foglalkoztatási Stratégiája. In: FAZEKAS KÁROLY–VARGA JÚLIA (szerk.) Munkaerőpiaci Tükör 2004. Budapest, MTA Közgazdaságtudományi Intézet – Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, pp. 145–194.
- FREY M. – KOLTAI L. – SIMONYI Á. 2011: Az Európai Foglalkoztatási Stratégia végrehajtásának értékelése és perspektívája – az „Európa 2020” és Magyarország. In: A jövő munkahelyeiért I. kötet. Budapest, Hétfő Kiadó, 210 p., pp. 32–124.
- GÁCS J. 2005: Európai foglalkoztatási stratégia: dilemmák, értékelés és jövő. In: FAZEKAS K. – KOLTAY J. (szerk.): Munkaerőpiaci tükrök 2005. Budapest, MTA KTI–OFA. 388 p., pp. 209–237.
- HORVÁTH J. 2002: Az európai integráció története: 1945–2000. In: BLAHÓ ANDRÁS (szerk.): Európai integrációs alapismeretek. Budapest, Aula Kiadó, 705 p., pp. 67–112.
- IZIKNÉ H. G. – PALÁNKAI T. (szerk.) 1998: Európa ma és holnap. Budapest, Balassi Kiadó., 159 p.
- JUHÁSZ G. 2012: Az Európai Unió intézményrendszere és döntéshozatali mechanizmusa. In: SZIKLAI ISTVÁN (szerk.): Az Európai Unió Szociális Politikái. Budapest, ELTE TÁTK, 219 p., pp. 8–26.
- KÖNCZEI GY. 1998: Mi is az Európai Szociális Karta? In: Fundamentum (2) 3. sz. pp. 135–142.
- MOLDICZ I. 2006: Az Európai Unió foglalkoztatáspolitikája és a közösségi politikák közötti kapcsolódások. PhD-értekezés. Budapest, BCE, 212 p.
- MOLNÁR E. 2001: Az Európai Unió foglalkoztatáspolitikája. In: Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica: publicationes doctorandorum juridicorum, (1) 1–20. pp. 417–448.
- RUSZKAI Zs. 2012: A foglalkoztatáspolitikai koordináció 15 éve az Európai Unióban. In: SZIKLAI ISTVÁN (szerk.): Az Európai Unió Szociális Politikái. Budapest, ELTE TÁTK, pp.145–164.

- RUSINNÉ F. A. – LŐW G. – MÜLLER E. – VÁRADY Zs. 2011: Munkaerőpiac és foglalkoztatáspolitikai. Debrecen, DE, EK, 53 p.
- SÜLI-ZAKAR I. 2003: A terület- és településfejlesztés alapjai. Budapest – Pécs, Dialóg Campus. 427 p.
- SZAJP SZ. – SÓLYOM B. 2002: Az Európai Unió szociális és információs kérdései. In: BLAHÓ ANDRÁS (szerk.): Európai integrációs alapismeretek. Budapest, Aula Kiadó. 705 p., pp. 411–456.
- SZIKLA I. (szerk.) 2012: Az Európai Unió szociális politikái. TÁMOP projekt, ELTE – Budapest, 219 p.
- VÁRNAY E. – PAPP M. 2006: Az Európai Unió joga. Budapest, Komplex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. 929 p.

Online elérhető szakirodalmak, hivatkozások

- JUHÁSZ G. 2002: Az Európai Unió szociális dimenziója: A szociális dimenzió fejlődésének új lendülete a lisszaboni csúcserőkezletet követően. pp. 1–26. Szociális Szakmai Szövetség, Letöltés helye: http://3sz.hu/sites/default/files/uploaded/juhasz_gabor_-az_europai_unio_szocialis_dimenzioja.pdf, Letöltés ideje: 2018.01.04.
- KOZMÁNÉ SZ. A. 2009: A szociális jogok európai egyezménye és magyarországi végrehajtása. Tanulmányok. DFK - online.sze.hu. 2009/4. pp. 93-123. Letöltés helye: <http://dfk-online.sze.hu/images/J%C3%81P/2009/4/Kozm%C3%A1n%C3%A9.pdf>, Letöltés ideje: 2018.01.04.
- LAKY T. 2005: Magyarországi Munkaerőpiac Kiadó: Országos Foglalkoztatási Közalapítvány. Letölthető helye: http://3sz.hu/sites/default/files/uploaded/laky_terez_-magyarorszagi_munkaeropiac_2005.pdf, Letöltés ideje: 2018.01.04.
- NAGY K. 2002: Az európai foglalkoztatási stratégia. Letöltés helye: <http://econ.core.hu/file/download/mtudkut/1resz.pdf>, Letöltés ideje: 2018.01.30.
- PAPP IMOLA 2011: Foglalkoztatáspolitikai. Letöltés helye: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/20100019_foglalkoztataspolitika/ch07s02.html, Letöltés ideje: 2018.01.30.
- TASI E. 2004: A foglalkoztatás, a munkaerő-piaci politika és a versenyképesség összefüggései az EU-ban, különös tekintettel az ír, holland, német, dán, finn foglalkoztatáspolitikai tapasztalatokra és a közösségi foglalkoztatáspolitikai szerepére. Letöltés helye: <http://mta.hu/fileadmin/news/files/644/vkiVI6.pdf>, Letöltés ideje: 2018. január 04.

Rendeletek/Határozatok

- 2008/618/EK: A tanács határozata (2008. július 15.) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról., Letöltés helye: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0618&from=EN>, Letöltés ideje: 2017. december 10.
- 2005/600/EK: A tanács határozata (2005. július 12.) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról Letöltés helye: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005D0600&from=HU>, Letöltés ideje: 2018. január 10.
- 2010/707/EU: A TANÁCS HATÁROZATA (2010. október 21.) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról. Letöltés helye: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0707&from=EN>, Letöltés ideje: 2018. január 10.

6. A foglalkoztatáspolitikai finanszírozása az Európai Unióban

- EGYED M. – GYULAVÁRI T. 1998: Az Európai Közösség szociálpolitikája a kezdetektől a Maastrichti Szerződésig, Budapest, Ifjúsági és Sportminisztérium (ISM), 75 p. (Európai tükrök: műhelytanulmányok, ISSN 1416-7484; 44.)
- IVÁN G. 2015: Regionális politika. In: KENDE T. – SZŰCS T. (szerk.): Bevezetés az Európai Unió Politikáiba. Budapest, Wolters Kluwer Kiadó 1336 p., pp. 283–328.
- KENGYEL Á. 2002: Az Európai Unió regionális politikája. In: BLAHÓ A. (szerk.): Európai integrációs alapismeretek. Budapest, AulaKiadó, 540 p., pp. 327–368.
- KENGYEL Á. – PALÁNKAI T. 2002: A gazdasági integráció fejlődési szakaszai, az EU-országok makrogazdasági helyzetének alakulása. In: BLAHÓ A. (szerk.): Európai integrációs alapismeretek. Budapest, AulaKiadó, 540 p., pp. 197–240.
- SZABÓ P. 2005: A NUTS rendszer ki- és átalakulása. In: COMITATUS (15) 8-9.sz. pp. 7-14.
- SZIKLAI I. – FARKAS Zs. - RUSZKAI Zs. 2012: Az Európai Unió Strukturális Alapjainak támogatása a szociális területen. In: SZIKLAI I. (szerk.): Az Európai Unió Szociális Politikái. Budapest, ELE TÁTK, 219 p., pp.177–189.
- VÁRNAY E. – PAPP M. 2006: Az Európai Unió joga. Budapest, Komplex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. 929 p.

Online elérhetőségű szakirodalmak, hivatkozások

- CSOBA J. 2006: Foglalkoztatáspolitikai. Debrecen, Letöltés helye: <http://mek.oszk.hu/13000/13069/13069.pdf>, Letöltés ideje: 2018.01.05.

HOFFMANN CSILLA – POLOMIK HELÉNA [.n.]: Területi szintek. Letöltés helye: <http://www.terport.hu/europai-unio/teruleti-szintek> Online [http1: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/content/hu/02_pdf/00_1_sf_1_hu.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/content/hu/02_pdf/00_1_sf_1_hu.pdf), Letöltés ideje: 2018.01.05.

Online [http2: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081\(2006\)_hu.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081(2006)_hu.pdf); http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/object/index_hu.htm, Letöltés ideje: 2018.01.05.

Online [http3: European Commission - Sajtóközlemény. europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3984_hu.pdf](http://ec.europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3984_hu.pdf), Letöltés ideje: 2018.01.05.

Online [http4: http://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/how/priorities](http://ec.europa.eu/regional_policy/hu/policy/how/priorities), Letöltés ideje: 2018.01.05.

Rendeletek

1260/1999/EK: A Tanács 1999. június 21-i 1260/1999/EK Rendelete a strukturális alapokra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról.

1784/1999/EK: Az európai parlament és a tanács 1999. július 12-i 1784/1999/EK rendelete az Európai Szociális Alapról

1081/2006/EK: Az európai parlament és a tanács 1081/2006/EK rendelete (2006. július 5.) az Európai Szociális Alapról és az 1784/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

1303/2013/EU: Az európai parlament és a tanács 1304/2013/EU rendelete (2013. december 17-én) az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

1304/2013/EU: Az európai parlament és a tanács 1304/2013/EU rendelete. (2013. december 17-én). Az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.

7. Foglalkoztatáspolitikai Magyarország

2014–2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseinek megalapozása. Szakpolitikai stratégia http://2010-2014.kormany.hu/download/8/4c/01000/Fogl_Strat Letöltve: 2017. november 3.

A válság hatása a munkaerőpiacra 2010. Budapest, KSH – Foglalkoztatási és Szociális Hivatal, 30 p. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/valsagmunkaeropiacra.pdf>. Letöltve: 2017. december 11.

- ADLER J. 2011: Társadalmilag felelős foglalkoztatás a válság időszakában. In: Munkaügyi Szemle (55) 1. sz. <http://www.munkaugyiszemle.hu/category/temakor/tarsadalmi-felelossegvallalas> Letöltve: 2017. november 3.
- Az Európa 2020 stratégia célkitűzései. [http://ec.europa.eu/europe2020/targets/eu ta/index_hu.](http://ec.europa.eu/europe2020/targets/eu_ta/index_hu.), Letöltve: 2017. november 13.
- Az NFSZ aktualizált stratégiája 2020-ig Nemzeti Munkaügyi Hivatal Budapest, 2014. április 30.
- BANKÓ Z. – BERKE GY. – KAJTÁR E. – KISS GY. – KOVÁCS E. 2012: Kommentár a munka törvénykönyvéhez. Budapest, Complex Kiadó, 597 p.
- BÁGER G. 2004: Privatizáció Magyarországon I. kötet. Budapest, Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézet, 678 p.
- BORBÉLY T. B. 2008: Munkanélküliség kezelése, foglalkoztatáspolitikai. Szeged, SZTE, 164 p.
- CSEHNÉ P. I. 2011: Foglalkoztatáspolitikai. Gödöllő, SZIE, 77 p.
- CSOBA J. 2006: Foglalkoztatáspolitikai HEFOP 3.3.1. Debrecen, DE157 p.
- DUPONT, B. – SIMKÓ J. – VLADISZAVLYEV A. 2004: Kézikönyv a magyar állami foglalkoztatási szolgálat modernizációjáról. Foglalkoztatási Hivatal Budapest, 99 p.
- FALUVÉGI A. 2005: A társadalmi-gazdasági jellemzők területi alakulása az átmenet időszakában és az új évezred küszöbén. In: Fazekas Károly (szerk.): Munkapiac és regionalitás Magyarországon. Budapest, MTA KTI /KTI könyvek./, 178 p.
- FAZEKAS K. – SCHARLE Á. (szerk.) 2012: Nyugdíj, segély, közmunka. A magyar foglalkoztatáspolitikai két évtizede, 1990–2010. Budapest, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány [E-book].309 p. <http://mek.oszk.hu/11400/11433/11433.pdf> Letöltve: 2017. november 28.
- FERGE Zs. 2017: A magyar társadalom- és szociálpolitika. Budapest, Osiris Kiadó, 491 p.
- FREY M. 2002: A munkaerőpiaci politika jogszabályi és intézményi környezetének piaccgazdasági fejlődéstörténete. In: FAZEKAS KÁROLY (szerk.): Munkaerőpiaci tükör 2002. Budapest, MTA Közgazdaságtudományi Kutatóközpont - Országos Foglalkoztatási Közalapítvány 396 p., pp. 177–240.
- FREY M. szerk. 2002: Szociális gazdaság kézikönyv. Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest 236 p.
- FREY M. 2005: Az állami foglalkoztatási szolgálatokkal kapcsolatos uniós elvárások, fejlesztési stratégiák. Nemzetközi kitekintés, zárótanulmány. Budapest, Foglalkoztatási Hivatal Kutatási Főosztály, 91 p.
- FREY M. 2011: Munkaerőpiaci intézmények és politikák. Budapest, CE 212 p.
- GÁCS J. 2009: Az EU által inspirált foglalkoztatáspolitikai makrogazdasági feltételei. In: KÖNCZEI GY. (szerk.) 2009: A magyar foglalkoztatáspolitikai átfogó értékelése az európai foglalkoztatási stratégia kontextusában. Budapest, ELTE BGGYK 239 p., pp. 8–26.
- HALMOS Cs. 2010: Rendszerváltás a munkaügyben. Pécs, PTE FEEK, 384 p.
- KARSAI G. 1999: A magyar gazdaság folyamatai, 1990-98. Tanulmány 32 p. <http://www.nih.gov.hu/letolt/kutat/tep/karsai.pdf>. Letöltve: 2017. november 3.
- KISS GY. 2005: Munkajog. Budapest, Osiris Kiadó, 365 p.

- KÖLLŐ J. 2015: A magyar foglalkoztatáspolitikai átfogó értékelése az Európai Foglalkoztatási Stratégia kontextusában, az elmúlt öt év tapasztalatai alapján. Budapest, MTA Közgazdaságtudományi Intézet 290 p.
- KÖVÉR Á. (szerk.) 2012: Egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség a foglalkoztatáspolitikában. Alapfogalmak, fejlődési trendek. Budapest, ELTE TáTK, 585 p.
- LAKY T. 2005: Európai prioritások, nemzeti akciótervek és intézményi feltételek. In: KÖLLŐ J. (szerk.) 2005: A magyar foglalkoztatáspolitikai átfogó értékelése az Európai Foglalkoztatási Stratégia kontextusában, az elmúlt öt év tapasztalatai alapján. Budapest, MTA Közgazdaságtudományi Intézet 290 p., pp 25–33.
- LÁSZLÓ GY. 2007: Munkaerőpiaci politikák. Pécs, PTE KTK 375 p.
- LÁZÁR GY. – SZIKLAI É. – VARGA I. 2001: Áttérés a passzív munkaerőpiaci eszközökről az aktív munkaerőpiaci politikára. In: FREY MÁRIA (szerk.) 2001: EU-konform foglalkoztatáspolitikai. Budapest, OFA Kht. 511 p., pp. 91–128.
- Nemzeti Akcióprogram a Növekedésért és a Foglalkoztatásért (2005–2008) http://www.terport.hu/webfm_send/151 Letöltve: 2017. december 3.
- Nemzeti Akcióprogram a Növekedésért és a Foglalkoztatásért (2008–2010) ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6227&clangId=hu Letöltve: 2017. december 3.
- Népszámlálási adatok 2001: Budapest, KSH
- ORGOVÁNYI E. 1997: A foglalkoztatás és munkanélküliség Magyarországon. In: Statisztikai Szemle (75) 12. sz., pp. 1022–1038.
- SÁGI M. 2009: Társadalmi folyamatok a rendszerváltás után. Budapest, OFI Tudástár <https://www.ofi.hu/tudastar/jelentes-magyar/tarsadalmi-folyamatok>. Letöltve: 2018. január 4.
- SCHARLE Á. 2008: Foglalkoztatás, intézményrendszer és foglalkoztatáspolitikai. In: KOLOSI TAMÁS – TÓTH ISTVÁN GYÖRGY (szerk.): Társadalmi riport 2008. Budapest, TÁRKI, 524 p., pp. 257–289.
- SCHARLE Á. 2011: A közcélú foglalkoztatás kibővülésének célzottsága, igénybevétele és hatása a tartós munkanélküliségre. Kutatási jelentés. Budapest, Budapest Intézet 75 p.
- SZELLŐ J. – NEMESKÉRI Zs. 2016: A foglalkoztatáspolitikai rendszere és a munkáltatói hatalom összefüggései. In: BANKÓ ZOLTÁN (szerk.): A munkáltatói hatalom aspektusai. Pécs, PTE ÁJK Összehasonlító és Európai Munkajogi Kutatóintézet – Kódex Nyomda Kft., 182 p., pp. 131–182.
- SZRETYKÓ GY. 2017: A szociális szövetkezetek nemzetközi és hazai tapasztalatai. Kézirat
- TAMÁS P. (szerk.) 2006: A tudásalapú társadalom kialakulása Magyarországon. Budapest, Új Mandátum Kiadó (ÚMK), 326 p.,
- TÓTH F. 2008: A munkaügyi kapcsolatok rendszere, fejlődése. Gödöllő, SZIE, 479 p.

II. rész

1. A munkaerőpiac társadalmi, gazdasági meghatározottsága

- ADLER J. 2012: A foglalkoztatás szerkezeti keretei. Műhelytanulmány. Budapest, BCE Vállalatgazdasági Intézet, 62 p.
- BAKÓ T. – CSERES-GERGELY Zs. – GALASI P. 2013: Az MTA KRTK KTI munkaerő-piaci előrejelző rendszere. pp 14–35. In: FAZEKAS K. – VARGA J. (szerk.) 2013: Trendek és előrejelzések. Munkaerő-piaci prognózisok készítése, szerkezetváltás a munkaerőpiacon. Budapest, MTA KRTK Közgazdaságtudományi Intézet, 270 p.
- BORBÉLY T. B. 2008: Munkanélküliség kezelése, foglalkoztatáspolitikai. Szeged, SZTE, 164 p.
- CSEHNÉ P. I. 2011: Foglalkoztatáspolitikai. Gödöllő, Szent István Egyetem, 77 p.
- CSOBA J. 2006: Foglalkoztatáspolitikai HEFOP 3.3.1. Debrecen, Debreceni Egyetem 157 p.
- DAJNOKI K. 2015: A munkaerőpiac működése, sajátosságai. DAJNOKI K. (szerk.) 2015: Munkaerőpiaci és HR ismeretek. Debrecen, Debreceni Egyetem 117 p.
- DÁVID J. 2007: Nem Egyeznek... a munkaerőpiaci kereslet és kínálat előrejelzése: 2005–2015. A feszültségpontok és a közelítés lehetőségei és eszközei. Budapest, 3K Consens Iroda, 307 p.
- FEHÉR I. 2009: Munka világa. Budapest, Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány, 54 p.
- FERGE Zs. 2017: A magyar társadalom- és szociálpolitika. Budapest, Osiris Kiadó, 491 p.
- FREY M. 2005: Az állami foglalkoztatási szolgálatokkal kapcsolatos uniós elvárások, fejlesztési stratégiák. Nemzetközi kitekintés, zárótanulmány. Budapest, Foglalkoztatási Hivatal Kutatási Főosztály, 91 p.
- FREY M. 2011: Munkaerő-piaci intézmények és politikák. Budapest, Corvinus Egyetem 212 p.
- FÖLDESI E. – FÖZŐ J. – MIHÁLYFFY L. – POZSONYI D. – VÁRADY R. 2006: A munkaerő-felmérés módszertana. Statisztikai módszertani füzetek 46. Budapest, KSH. 70 p.
- GÁCS J. – BÍRÓ A. 2013: A munkaerő-piaci előrejelzések nemzetközi gyakorlata. Áttekintés a kvantitatív módszerekről és felhasználásukról 12 ország és az Európai Unió előrejelzési tapasztalatai alapján. Budapest, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, 167 p.
- GYULAVÁRI T. 2000: Esélyegyenlőség nők és férfiak között. In: Az Európai Unió szociális dimenziója. Budapest, Szociális és Családügyi Minisztérium, 393 p.
- JARJABKA T. 2015: Az állam regulatív funkcióinak változása az új Mt.-ben. In: Magyar Munkajog, 2015.1. sz. <http://www.hllj.hu>. Letöltve: 2017. október 3.
- KISS GY. 2005: Munkajog. Budapest, Osiris Kiadó, 365 p.
- KISS GY. – BERKE GY. – BANKÓ Z. – KOVÁCS E. – KAJTÁR E. 2010: A Munka Törvénykönyve hatása a gazdaság versenyképességére. Tanulmány. Budapest, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 626 p.

- KONCZ K. 2011: A munkaerőpiac nemek szerinti szegregációjának jellemzői, mechanizmusa és következményei. In: *Közgazdasági Szemle*, (58). 1. sz. pp. 74–94.
- KOVÁCS G. 2011: Konfliktuskezelés. Pécs, PTE FEEK, 155 p.
- KSH 2009: A munkaerő-piaci politikák (LMP) adatbázisa (módszertan). Statisztikai Módszertani Füzetek, 51, Budapest, Központi Statisztikai Hivatal, 71 p. <http://mek.oszk.hu/07400/07402/07402.pdf>. Letöltés: 2018.02.18.
- LAKATOS M. – KASZA J. 2011: FEOR 08 Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere. Budapest, Központi Statisztikai Hivatal, pp. 9–40.
- LÁSZLÓ GY. 2007: Munkaerő-piaci politikák. Pécs, PTE KTK, 375 p.
- LOVÁSZ G. 2009: A munkaügyi mediáció eredményessége és fogadtatása a szociális partnerek szemszögéből. PhD-értekezés. Budapest, BCE 216 p.
- KREISZNÉ HUDÁK E. 2016: A demográfiai változások munkaerőpiaci hatásai Magyarországon. <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/szakmai-cikkek>. Letöltve: 2017. október 8.
- NEMESKÉRI Zs. – SZELLŐ J. 2015: A munkaerőpiaci környezet alakulása, különös tekintettel, a fiatal diplomások helyzetére. In: KURÁTH GABRIELLA – HÉRÁNÉ TÓTH ANDREA – SIPOS NORBERT (szerk.): PTE Diplomás Pályakövető Rendszer Tanulmánykötet 2015. 214 p. Pécs, PTE, pp. 21–41.
- OROSZI S. 1996: Extern hatások a munkapiacra. In: *Közgazdasági Szemle*, (43). 12. sz., pp. 1104–1114.
- POLÓNYI I. 2002: Az oktatás gazdaságtana. Budapest, Osiris Kiadó, 425. p.
- SCHARLE Á. 2003: Munkaerőpiac és versenyképesség. Budapest, Pénzügyminisztérium 48 p. www.pm.gov.hu/Dokumentumok/Seo/fuzetek.htm. Letöltve: 2017. október 28.
- SEMJÉN A. 2009: Az oktatási rendszer külső hatékonysága: a gazdaság és a munkaerőpiac elvárásai. <http://ofi.hu/az-oktatasi-rendszer-kulso-hatekonysaga-gazdasag-es-munkaeropiac-elvarasai>. Letöltve: 2018. január 4.
- SÍK E. – CSABA D. – HANN A. 2013: A férfiak és nők közötti jövedelemegyenlőtlenség és a nemi szegregáció a mai Magyarországon. Budapest, Egyenlő Bánásmód Hatóság, 96 p.
- STÖRMER, E. – PATSCHA, C. – PRENDERGAST, J. – DAHEIM, C. 2014: The Future of Work Jobs and Skills in 2030 UK Commission for Employment and Skills 198 p.
- SZELLŐ J. (SZERK.) 2013: Lokális, közösségi foglalkoztatás jellemzői és gyakorlata a Dunántúl déli részén. Zárótanulmány. Pécs PTE, 166 p.
- SZELLŐ J. – NEMESKÉRI Zs. 2016: A foglalkoztatáspolitikai rendszere és a munkáltatói hatalom összefüggései. In: BANKÓ ZOLTÁN (szerk.): A munkáltatói hatalom aspektusai. Pécs, Kódex Nyomda Kft., 182 p., pp. 131–182.
- SZÉKELYHIDI K. 2016: A munkaerőpiac előrejelzésére használt modellek és az előrejelzés lehetőségei. *Statisztikai Szemle*, 94. évfolyam 3. szám 300–319 p.
- TÓTH F. 2008: A munkaügyi kapcsolatok rendszere, fejlődése. Gödöllő, Szent István Egyetemi Kiadó, 479 p.
- TÓTHNÉ S. G. 2002: Munkaerőpiaci ismeretek. Miskolc, ME GK Humán Erőforrás Tan-szék 98 p.

- VÁMOSI T. 2013: Munkaerőpiaci ismeretek (e-learning tananyag). Pécs, PTE FEEK, 239 p.
- VIEBROCK, E. – CLASEN, J. 2009: Flexicurity – aktuális helyzetjelentés. In: NYILAS MIHÁLY (2012. szerk.): Nemzetközi kitekintés a foglalkoztatási- és jóléti politikák alakulásáról. Budapest, ELTE, 285 p., pp 151–174.
- VINCZE I. 2012: Foglalkoztatás – A vonzások és taszítások világa. Budapest, ELTE Társadalomtudományi Kar, 239 p. <http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop412A/2010>. Letöltve: 2017. december 3.
- VUKOVICH G. 2008: Flexicurity, rugalmasság és biztonság a munkaerőpiacon. In: DOMOKOS T. – RUFF T. – VUKOVICH G.: A munkaerőpiaci szereplők attitűdjeinek vizsgálata az eltérő flexicurity-modellekhez igazodó foglalkoztatáspolitikai intézkedésekről Magyarországon. Kutatási beszámoló. Székesfehérvár, Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet 94p., pp. 14-29. http://www.echosurvey.hu/_user/downloads/kutatasi_beszamolo/t-flexi08.pdf, Letöltve: 2018. február 18.
- ZÁDORI I. SZERK. 2016: Alternatív munkaerőpiac: fejezetek munkatudományi, munkaerőpiaci kutatásokból 2008–2015. Pécs: PTE KPVK, 399 p.

2. A munkaerőpiac európai sajátosságai

- ÁSVÁNYI Zs. 2013: Az európai üzemi tanács. Részvétel, konzultáció és tájékoztatás az Európai Unió munkajogában. Pécs, PTE ÁJK Doktori Iskola 265 p.
- BACSA T. – LIMBEK Zs. 2016: A jövő munkaerőpiaci trendjei. Budapest, MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet 7 p.
- BÁGER G. (SZERK.) 2008: A tudásalapú gazdaság és társadalom. Budapest, Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézet 295 p.
- BONOLI, G. 2012: Az aktív munkaerőpiaci politika politikai gazdaságtana. In: NYILAS MIHÁLY (szerk.): Nemzetközi kitekintés a foglalkoztatási és jóléti politikák alakulásáról. Budapest, ELTE TáTK, 285 p., pp. 86–106.
- BORBÉLY T. B. 2008: Munkanélküliség kezelése, foglalkoztatáspolitikai. Szeged, SZTE, 164 p.
- BORBÉLY-PECZE T.B. 2018: Európai munkaügyi szolgálatok új szerepkörben vagy eltűnőben? Munkaügyi Szemle (61) 1. sz. pp. 22–27.
- COM 2002: Communication from the Commission concerning Corporate Social Responsibility: A business contribution to Sustainable Development. COM (2002) 347 Brüsszel, 24 p.
- COM 2007: Communication from the Commission to the European Parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions. COM (2007) 359 final, Brüsszel, 22 p.
- CEDEFOP 2016: Future skill needs in Europe: critical labour force trends. Luxembourg, Cedefop research paper; No 59. <http://dx.doi.org/10.2801/56396> Letöltve: 2018. február 2.

- CSOBA J. 2006: Foglalkoztatáspolitikai HEFOP 3.3.1. Debrecen, DE 157 p.
- DEAKIN, S. 2011: The contribution of labour law to economic development and growth. In: DAVIDOV, GRAY – LANGILLE, BRIAN: The Idea of Labour Law. Oxford Scholarship Online DOI:10.1093/acprof:oso/9780199693610.003.0011 Letöltés: 2018.február 10.
- DIJKSTRA L. szerk. 2017: Az én régióm, az én Európám, a mi jövőnk. Hetedik jelentés a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg 2017. 249 p.
- Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, 3.3.2010 COM(2010) 2020
- EU Network of Public Employment Services Strategy to 2020 and beyond: Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion Directorate B, Employment European Commission B-1049 Brussels
- EUROPE UNION 2016: A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó stratégiai kötelezettségvállalás (2016–2019) Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, <https://publications.europa.eu/en/>, Letöltve: 2017. január 4.
- FREY M. 2005: Az állami foglalkoztatási szolgálatokkal kapcsolatos uniós elvárások, fejlesztési stratégiák, Nemzetközi kitekintés, zárótanulmány. Budapest, Foglalkoztatási Hivatal Kutatási Főosztály 91 p.
- FREY M. 2011: Munkaerőpiaci intézmények és politikák. Budapest Corvinus Egyetem, Budapest 212 p.
- HAJDÚ J. 2004: A szociális védelem alapkérdései az Európai Unióban. In: GYULAVÁRI T. (szerk.) 2004: Az Európai Unió szociális dimenziója. Budapest, OFA Kht. 393 p., pp 233–248
- HARDY, S. – BUTLER, M. 2010: European employment laws: a comparative guide. London, Spiramus Press. 2nd Revised edition 320 p.
- HÄUSERMANN, S. – PALIER, B. 2008: Foglalkoztatás-barát jóléti reformpolitikák a posztindusztriális gazdaságokban. In: NYILAS MIHÁLY (szerk.): Nemzetközi kitekintés a foglalkoztatási és jóléti politikák alakulásáról. Budapest, ELTE TáTK, 2012. 285 p., pp 62–85.
- JANTA, B. – RATZMANN, N. – GHEZ, J. – KHODYAKOV, D. – YAQUB, O. 2015: Employment and the changing labour market Global societal trends to 2030: Thematic report 5. Published by the RAND Corporation, Santa Monica and Cambridge, 69 p.
- KISS GY. (szerk.) 2003: Az Európai Unió munkajoga és a magyar munkajog a jogközelítés folyamatában, Budapest, Osiris Kiadó, 847 p.
- KOSTER, F. – MCQUINN, J. – SIEDSCHLAG, I. – VAN VLIET, O. 2011: Labour market models in the EU. In: Neujobs special report NO. 1 / September 2011. 30 p. <http://www.tara.tcd.ie/bitstream/handle/2262/61260/BKMNEXT196.pdf?sequence=1>. Letöltés: 2018. február 3.
- LÁSZLÓ GY. 2007: Munkaerőpiaci politikák. Pécs PTE KTK, 375 p.
- LIPTÁK K. 2013: A globalizáció hatása a regionális munkaerőpiacokra – kiegyenlítődség vagy leszakadás? PhD értekezés. Miskolc, ME GK 201 p.

- LOICHINGER, E. 2015: Labor force projections up to 2053 for 26 EU countries, by age, sex, and highest level of educational attainment. In: Demographic Research Volume 32, Article 15, pp. 443–486. <http://www.demographic-research.org/Volumes/Vol32/15/> Letöltés: 2018. február 8.
- NEMESKÉRI Zs. – SZELLŐ J. (szerk.) 2017: Digitális kompetenciák és a pályorientáció munkaerőpiaci összefüggései a 21. században. Zárótanulmány. Pécs, PTE, 88 p. <http://mek.oszk.hu/16800/16809/16809.pdf>. Letöltés: 2018. február 5.
- NEMESKÉRI Zs. – SZELLŐ J. (szerk.) 2017: Foglalkozási rehabilitációt ösztönző rendszerek kilenc országban, nemzetközi kitekintés – jó gyakorlatok. Kézirat. Pécs, PTE KPVK Munkatudományi Kutatócsoport, 250 p
- NÉMETH B. 2016: Changes in the Roles and Functions of Adult Learning and Education Policies in Europe in the Last Twenty-five Years. In: SAVA, SIMONA, NOVOTNY, PETR (edt.): Researches in Adult and Learning Education. The European Dimension. Firenze, Firenze University Press, 211 p., pp. 22–41.
- Nemzeti Munkaügyi Hivatal 2013: Az élethosszig tartó pályorientációs szakpolitika fejlesztése: Európai Kézikönyv. 2013 Budapest, 115 p.
- PES 2020 EU Network of Public Employment Services Strategy to 2020 and beyond <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9690&langId=en> Letöltve: 2018. február 4.
- POLÓNYI I. 2002: Az oktatás gazdaságtana. Budapest, Osiris Kiadó, 425 p.
- SAVA, S. – NOVOTNY, P. (Edt.) 2016: Researches in Adult and Learning Education. The European Dimension. Firenze, Firenze University Press 211 p.
- SCHMID, G. 1998: Transitional labour markets: a new European employment strategy. Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung 1998 57 p.
- SZELLŐ J. 2003: Atipikus foglalkoztatási lehetőségek Európában és Magyarországon. Munkügyi Szemle, (47) 5. sz. pp. 44–45.
- SZELLŐ J. 2009: A foglalkozási rehabilitáció elmélete és gyakorlata, Jegyzet. Budapest, ELTE BGGYK 128 p.
- SZENTES T. 2002: A globalizációs folyamat kedvező és kedvezőtlen hatásai. Magyar Tudomány, (47) 6. sz. pp. 708–719.

3. Munkaerő-migráció és az európai munkaerőpiac

- ÁSVÁNYI Zs. 2014: A migráció jelentősége. In: SZELLŐ JÁNOS (szerk.): A mobilitási hatások a foglalkoztatásra a Dunántúl déli részén. Zárótanulmány. Pécs, PTE, 98 p., pp. 21–29.
- BARAKONYI E. 2014: A migráció szabályozási környezete. In: SZELLŐ JÁNOS (szerk.): A mobilitási hatások a foglalkoztatásra a Dunántúl déli részén. Zárótanulmány. Pécs, PTE, 98 p., pp. 13–20.

- CZIBIK Á. – HAJDU M. – NÉMETH N. – NYÍRÓ Zs. – TÓTH I. J. – TÜREI G. 2014: A migráció és a magyar migránsok jellemzői 1999–2011. Tendenciák és a migránsok profilja a KSH Munkaerő-felmérés adatai alapján. Budapest, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaságtudományi Intézet, 76 p.
- CSERESNYÉS F. 1996: Migrációs potenciálok és trendek Európában. In: Regio Kisebbség, politika, társadalom (7) 4. sz. pp. 19–46.
- CSERESNYÉS F. 2005: Migráció az ezredfordulón. Budapest Dialog Campus, 234 p.
- CSUKA Gy. – TÖRÖK Á. (szerk.) 2015: Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai. A Magyar Tudományos Akadémia Migrációs Munkacsoportjának elemzése. Budapest, MTA
- DÖVÉNYI Z. 2009: A belső vándormozgalom Magyarországon: folyamatok és struktúrák. Statisztikai Szemle, 87. évf., 7-8. szám, pp. 749–762.
- DUX L. 2007: A migráns munkavállalók jogvédelmének multilaterális eszközei. Doktori értekezés. Szeged, SZTE ÁJK Doktori Iskola, 243 p.
- Eures alapokmánya 2010: Európai Unió Hivatalos Lapja 2010/C 311/05) 2010.11.16.
- Eures Charter 2012: Within the meaning of Article 10 of Commission Decision 2012/733/EU Guidance and technical standards for the implementation of Regulation 492/2011 and Commission Decision 2012/733/EU
- Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, 3.3.2010 COM (2010) 2020
- HAJDÚ J. – BERKI G. – ÁCS V. – JANINÉ LADOS D. 2015: Szabad mozgás és az Európai Unió szociális joga. Képzési anyag. Készült a TÁMOP 4.2.1/D-14/1/KONV. A társadalmi innováció, valamint a társadalom- és gazdaságtudományi kutatási hálózatok együttműködésének erősítése c. kutatás keretében. Szeged www.juris.u-szeged.hu 2015. 116 p.
- HAUTZINGER Z. – HEGEDÜS J. – KLENNER Z. 2014: A migráció elmélete. Budapest, Közszerológiai Egyetem, 106 p.
- HÁRS Á. 2012: A munkaerő migrációja Magyarországon a kilencvenes és a kétezres években. Bevándorlás és elvándorlás a munkaerő-felmérés adatai alapján TÁMOP – 2.3.2-09/1 Műhelytanulmányok, Budapest 102 p.
- KAROLINY E. – MOHAY Á. 2009: A nemzetközi migráció jogi keretei. Publikon Tudományos Portál és Kiadó, 49 p.
- KULCSÁR G. 2006: A munkaerő területi mobilitását akadályozó tényezők. In: Esély Társadalom- és szociálpolitikai folyóirat (17) 3.sz. pp. 61–84.
- LUKÁCS É. – KIRÁLY M. (szerk.) 2001: Migráció és az Európai Unió. Budapest SZCSM 478 p.
- MASSEY, D. S. – ARANGO, J. – HUGO, G. – KOUAOUCCI, A. – PELLEGRINO, A. – TAYLOR, E. J. 1993: A nemzetközi migráció elméletei: áttekintés és értékelés. Részletek. In: Sik E. (szerk.) 2012: A migráció szociológiája 1. Budapest, ELTE TÁTK, 144 p., pp 7–28
- PÓCZIK Sz. – DUNAVÖLGYI Sz. (szerk.) 2008: Nemzetközi migráció – nemzetközi kockázatok. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 303 p.

- SEBŐK M. (2014): Mobility readiness of Hungarian employees in light the housing policy. In: Tudásmenedzsment (15)1. különszám, pp. 102–108.
- SIK E. (szerk.) 2012: A migráció szociológiája 1. Budapest, ELTE TÁTK, 144 p.
- SIK E. (szerk.) 2012: A migráció szociológiája 2. ELTE TÁTK, Budapest 267 p.
- TÓTH J. 2014: A munkaerő szabad áramlása az Európai Unióban. Szeged, SZTE ÁJK, 48 p.
- TÖTTŐS Á. 2014: Merre tart az Európai Unió legális migrációs politikája? Doktori értekezés. Pécs, PTE ÁJK Doktori Iskola 221 p.
- ZÁDORI I. (szerk.) 2016: Alternatív munkaerőpiac: fejezetek munkatudományi, munkaerőpiaci kutatásokból 2008–2015. Pécs, PTE KPVK. 399 p.

4. A magyarországi munkaerőpiac jellemzői, rendszere, eszközei

- ADLER J. 2012: A foglalkoztatás szerkezeti keretei. Műhelytanulmány. Budapest, BCE Vállalatgazdasági Intézet, 62 p.
- BAKÓ T. – CSERES-GERGELY Zs. – KÁLMÁN J. – MOLNÁR Gy. – SZABÓ T. 2014: A munkaerőpiac peremén lévők és a költségvetés. Pécs, MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 89 p.
- BARAKONYI E. – SZELLŐ J. 2016: A munkaügyi közigazgatás változásai a Magyar Program tükrében. In: Pro publico bono – Magyar Közigazgatás, 2. sz., pp. 152–161.
- BODNÁR K. – SZABÓ L. T. 2014: A kivándorlás hatása a hazai munkaerőpiacra. Budapest, MNB-tanulmányok 114., 36 p.
- BORBÉLY T. B. 2008: Munkanélküliség kezelése, foglalkoztatáspolitikai. Szeged, SZTE, 164 p.
- BORBÉLY-PECZE T. B. – GYÖNGYÖSI K. – JUHÁSZ Á. 2013: Az életút-támogató pályaeorientáció a köznevelésben (1. rész). A pályaeorientáció új szemlélete és a hazai helyzet. In: Új Pedagógiai Szemle, (63) 5-6. sz., pp. 32–49.
- CZIBIK Á. – HAJDU M. – NÉMETH N. – NYÍRÓ Zs. – TÓTH I. J. – TÜREI G. 2014: A migráció és a magyar migránsok jellemzői 1999–2011. Tendenciák és a migránsok profilja a KSH Munkaerő-felmérés adatai alapján. Budapest, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet, 76 p.
- COM 2014: Az Európai Bizottság az Európai Unió munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos, 2014–2020-as stratégiájáról Brüsszel, 2014.6.6., 332 final 24 p., <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/HU/COM-2017-12-F1-HUMAN-PART-1.PDF>. Letöltve: 2018. február 18.
- CSEH K. – NEMESKÉRI Zs. – SZELLŐ J. – TIBOLD A. 2014: Kézikönyv a foglalkozások egészségi szempontjainak meghatározásához. Pécs, PTE FEEK, 526 p.
- CSOBA J. 2006: Foglalkoztatáspolitikai HEFOP 3.3.1. Debrecen, DE, 157 p.
- FERGE Zs. 2017: A magyar társadalom- és szociálpolitika. Budapest, Osiris Kiadó, 491 p.

- FREY M. 2005: Az állami foglalkoztatási szolgálatokkal kapcsolatos uniós elvárások, fejlesztési stratégiák. Nemzetközi kitekintés, zárótanulmány. Budapest, Foglalkoztatási Hivatal Kutatási Főosztály, 91 p.
- FREY M. 2011: Munkaerő-piaci intézmények és politikák. Budapest, CE, 212 p.
- GEDEI H. 2017: Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök fontosabb létszámadatai 2016-ban. Budapest, Nemzetgazdasági Minisztérium, 40 p.
- GÖDRI I. 2015: Nemzetközi vándorlás. In: MONOSTORI JUDIT – ŐRI PÉTER – SPÉDER ZSOLT (2015) (szerk.): Demográfiai portré 2015. Budapest, KSH NKI, 241 p., pp 187–211.
- HÁRS Á. 2012: A munkaerő migrációja Magyarországon a kilencvenes és a kétezres években. Bevándorlás és elvándorlás a munkaerő-felmérés adatai alapján TÁMOP - 2.3.2-09/1 Műhelytanulmányok. Budapest, NFÜ, 102 p.
- HÁRS Á. – SIMON D. 2016: A külföldi munkavállalás és a munkaerőhiány. pp 94–108. In.: FAZEKAS K. – KÖLLŐ J. (szerk.) 2017: Munkaerőpiaci Tükör 2016. Budapest, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet, 299 p.
- JACKSON C. szerk. 2013: Az Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat (ELGPN) Szakszótára, ELGPN GLOSSARY magyar kiadása, Nemzetgazdasági Minisztérium Budapest, 2013.
- KENDERFI M. 2012: A pályaorientáció folyamatának korszerű értelmezése. In: SZILÁGYI K. 2012: A pályaorientáció szerepe a társadalmi integrációban. ELTE TáTK. Budapest 146 p., pp. 6–11.
- KISS GY. 2005: Munkajog. Budapest, Osiris Kiadó, 365 p.
- KOVÁCS I. – RÁCZNÉ L. Zs. 2011: A szociális és munkaügyi rendszer feladatai és integrációs lehetőségei a tartós munkanélküliség kezelésében. Debrecen, DE Szociológia és Szociálpolitika Tanszék 162 p.
- KOVÁCS K. 2009: Munkapiac, munkakörülmények és egészség. Kutatási jelentés 87. Budapest, KSH Népeségtudomány Kutatóintézet, 124 p.
- KSH 2010: Válság hatása a munkaerőpiacra 2010. Központi Statisztikai Hivatal, <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/valsagmunkaeropiacra.pdf>, Letöltés dátuma: 2017. december 17.
- LÁSZLÓ GY. 2007: Munkaerőpiaci politikák, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Pécs
- LÁSZLÓ GY. 2010: A magyarországi foglalkoztatási paktumok elemzése és átfogó értékelése. A foglalkoztatási partnerségek jelenét feltáró és jövőjét megalapozó kutatás záró tanulmánya. Budapest, OFA, 154 p.
- MCQUAID, R. – LINDSAY, C. 2005: A foglalkoztathatóság fogalma. In: NYILAS MIHÁLY (szerk.) 2012: Nemzetközi kitekintés a foglalkoztatási és jóléti politikák alakulásáról. Budapest, ELTE, 285 p., pp 6–28.

- NEMESKÉRI Zs. – SZELLŐ J. 2015: A munkaerőpiaci környezet alakulása, különös tekintettel, a fiatal diplomások helyzetére. In: KURÁTH GABRIELLA – HÉRÁNÉ TÓTH ANDREA – SIPOS NORBERT: Diplomás Pályakövető Rendszer tanulmánykötet 2015. Pécs, PTE , 214 p., pp. 21–41 p.
- Nemzeti Munkaügyi Hivatal 2014: Az NFSZ aktualizált stratégiája 2020-ig. Budapest, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, 2014. április 30.
- SCHARLE Á. 2011: A közcélú foglalkoztatás kibővülésének célzottsága, igénybevétele és hatása a tartós munkanélküliségre. Kutatási jelentés. Budapest, Budapest Intézet, 75 p.
- SEBŐK M. 2016: Munkaerőpiaci mobilitás Magyarországon. Budapest, Edge Kiadó 2000 Kft., 216 p.
- SÍK E. – SZEITL B. 2015: Migrációs szándékok a mai Magyarországon. In: BLASKÓ Zs. – FAZEKAS K. (szerk.) 2016: Munkaerőpiaci Tükör 2015. Budapest, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaságtudományi Intézet, 284 p., pp 54–58.
- SZELLŐ J. (szerk.) 2003: Munkaerő-piaci segítő szolgálat. Módszertani kézikönyv. Budapest, Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium Foglalkozási Rehabilitációs Titkárság, 131 p.
- SZELLŐ J. 2009: A foglalkozási rehabilitáció elmélete és gyakorlata, jegyzet. Budapest, ELTE BGGYK 128 p.
- SZELLŐ J. (szerk.) 2014: A mobilitási hatások a foglalkoztatásra a Dunántúl déli részén. Zárótanulmány. Pécs, PTE, 98 p.
- TARDOS K. 2015: Halmazódó diszkrimináció – Kirekesztés és integráció a munkaerőpiacon. Szeged, Belvedere Meridionale, 274 p.
- VÁMOSI T. 2013: Munkaerő-piaci ismeretek (e-learning tananyag). Pécs, PTE FEEK, 239 p.
- ZÁDORI I. (szerk.) 2016: Alternatív munkaerőpiac: fejezetek munkatudományi, munkaerő-piaci kutatásokból 2008–2015. Pécs, PTE KPVK, 399 p.